

Άνοιξη 2009 (23) www.stachtes.com

i) **αγριμολόγος... (ο):** Ο μεγάλος ύπνος ii) **Κριτική Βιβλίου Μαρία Πετρίτση:** Ευγενία Φακίνου, «Για να δει τη θάλασσα» iii) **Κριτική Βιβλίου Λουκία Ρικάκη:** Αλέξανδρος Αδαμόπουλος, «Το Τσιγάρο και η γιόγκα» iii) **Κριτική Βιβλίου Δημήτρης Αθηνάκης:** Ηλίας Μαγκλίνης, Η ανάκριση iv) **Θεωρία.** Λίτσα Χατζοπούλου: Ένα ταξίδι που ξεκίνησε από τη Μάντσα... v) **Δοκίμιο.** Ομάδα «Ανορθογραφίες»: Καθιέρωσε η Νέα Δημοκρατία το μονοτονικό; vi) **Οδός Ευρυπίδου** του Σωτήρη Παστάκα: Χόρχε, η εσωτερική αιμορραγία ενός αιμοφιλικού του Δημήτρη Μουζάκη vii) **Δοκίμιο.** Κώστας Κουτσοурέλης: Εννέα νότες για μια μετάφραση viii) **Μεταφράσεις Γιώργου Κεντρωτή:** Pablo Neruda ix) Γιώργος Μίχος x) Γιώργος Γέργος xi) Σταύρος Λαμπράκης xii) Κώστας Νησιώτης xiv) Γρηγόρης Πανταζόπουλος xiii) Σταύρος Λαμπράκης xiv) γνούδι xvi) Σπύρος Αραβανής xvii) Ιριδα Κούτσα xviii) χάρη σταθάτου xix) Στράτος Φουντούλης xx) Θωμάς Γκόρπας xxi) Τους συντελεστές και συνεργάτες του e-περιοδικού μας θα τους βρείτε εδώ Α-Κ και εδώ Λ-Ω, η παρουσίασή τους είναι αλφαβητική. *Αν επιθυμείτε να δημοσιεύσετε στις "Στάχτες" μπορείτε να στείλετε να κείμενά σας στο stachtes@gmail.com*

Οι Στάχτες ΔΕΝ δέχονται πλέον Δελτία Τύπου και Ανακοινώσεις, τους λόγους μπορείτε να τους διαβάσετε [στο ιστολόγιο του Αγριμολόγου](#)

αρχή σελίδας

α γ ρ ι μ ο λ ό γ ο ς... (ο)

Ο μεγάλος ύπνος

Ο χρόνος μας ολοδικός τους, ο χρόνος που υπαρπάζουν αφήνοντάς μας υπολείμματα, κι απέναντί του ένας μεγάλος, δικός μας ελληνικός ύπνος. Ατέρμονες αρπαγές στο όνομα της δημοκρατίας, της πολυφωνίας. Η ενημέρωση της οθόνης, ο καναπές για «να περνά η ώρα» και οι

εκτοξευόμενοι θρασύδειλοι ισχυρισμοί κυρίων του τίποτα να μην χάνουν στόχο. Οι πόλεις, η ύπαιθρος, οι δρόμοι, οι ανοιχτές πλατείες, οι συνειδήσεις, εμείς, όλοι χωμένοι στη χαβούζα και η αντίδραση μας το· «αύριο έχει ο θεός» και «πέρασε κι αυτή η μέρα». Η ζωή που ξέραμε και διηγούμαστε είναι μια άλλη ζωή που ίσως δεν υπήρξε ποτέ, κι εμείς οι αφηγητές της, άνθρωποι άλλοι πια, μακρινοί συγγενείς του εαυτού μας. Πάντα έτσι ήταν, δεν έχουμε παρά να φέρουμε στο νου το είδωλό μας στο καθρέφτη, να το συγκρίνουμε με το σημερινό. Μια αδιάψευστη θλιβερή αλήθεια «Σκότωσε την ώρα του κόβοντας αποκόμματα από εφημερίδες και περιοδικά, κάποιες φορές άνοιξε την ενδιάμεση πόρτα για να χαζέψει το Γενικό Ληξιαρχείο σε όλο του το σιωπηλό μεγαλείο...»(*) Άπειρα μείγματα προστυχιάς όλων των αποχρώσεων συνοδευόμενα από προσεγμένες δόσεις κοινωνικοπολιτικής χροιάς, δήθεν ευαισθησίας, πασπαλισμένα με τον κατάλληλο ιδεολογικό και θρησκευτικό ανθρωπισμό που συγκινεί, θάλπει, κοιμίζει. Καρέ-καρέ περνάνε πια –τόσα που έγιναν- τα προφανή σκάνδαλα. Ο θεατής, εμείς, τα συνηθίσαμε με τρόπο τέτοιο ώστε ο αδιόρατα θανάσιμος εθισμός να μας οπλίσει με την κατάλληλη, όσο και βολική ανεκτικότητα στα μη προφανή, τα σπουδαιότερα και ουσιώδη, της αξιοπρέπειας, του περιβάλλοντος, της απασχόλησης, της τέχνης, της παιδείας, της ίδια (μας) της ζωής. Η σταδιακή μετάλλαξη της σκέψης προχωρεί με πολλούς κι ισχυρούς συνεργούς, με επώνυμους πρωταγωνιστές της μετριότητας, της καθημερινής μας συντροφιάς, του καναπέ, αυτοί που προσφέρουν χωρίς φειδώ ελπίδα, ανακούφιση, αυτοί που με έναν φροντισμένο ναρκισσισμό, συλλέγουν υλικό για την δημιουργία γέλιου ή αβίαστης συγκίνησης. Δεν είμαι απαισιόδοξος, διακρίνω –όχι πολλούς- αλλά αρκετούς που ξεχωρίζουν από το ευτυχισμένο πλήθος-αντίγραφο, μιλούν, κινούνται, φωνάζουν, διαμαρτύρονται, βλέπουν και γράφουν. Βλέπω στις σκέψεις μερικών την απόφαση στο πρώτο διστακτικό, γεμάτο θέληση, βήμα· να χλευάσουν δημοσκοπήσεις, διασημότητες κι ανάξιους πολιτικούς. Πόσο όμως αισιόδοξοι μας επιτρέπει το ανώνυμο πλήθος να είμαστε, παρατηρώντας την άκριτη αποφασιστικότητά του, τη μανία με την οποία καταναλώνει και θεοποιεί..

.
.

(*) Ζοζέ Σαραμάγκου, «Όλα τα ονόματα», εκδόσεις Καστανιώτη, σελ.33

[Copyright©Στράτος Φουντούλης](#). Βρυξέλλες, Απρίλιος 2009

[αρχή σελίδας](#)

Κριτική Βιβλίου από την **Μαρία Πατρίτση**. «Για να δει τη θάλασσα»
(Εκδόσεις Καστανιώτης 2008)

Η Ευγενία Φακίνου επιστρέφει φέτος με το καινούριο της βιβλίο από τις εκδόσεις Καστανιώτης, παρασέρνοντάς μας σε ένα ωραίο ταξίδι γεμάτο συμβολισμούς και διακειμενικές αναφορές. Η περιπλανώμενη ηρωίδα της, ένα παράξενο πλάσμα που δεν διατηρεί καμία ανάμνηση από την προηγούμενη ζωή της, καταφθάνει μια μέρα σε ένα μικρό ταβερνείο του Κολωνού όπου ξεκινά μια νέα ζωή χωρίς χθες και δίχως σχέδια για το αύριο. Μέσα από ξεχασμένες μυρωδιές μπαχαρικών και πάνω από τσουκάλια όπου κοχλάζουν υλικά άγνωστων συνταγών θα προσπαθήσει να ξαναβρεί το συνδετικό νήμα με το παρελθόν της και να ξαναθυμηθεί τον εαυτό της και την ταυτότητά της.

Η μνήμη έχει γεύση και η γεύση έχει μνήμη. Κάθε συνταγή της είναι κι ένα όνειρο γεμάτο οράματα και ανεξήγητες αποκαλύψεις μυθικών μορφών που όμως κατέχουν κάποια σημαντική θέση στην ψυχή της. Μέσα στο μαγειρείο των θαυμάτων συναντά τον Θεόφιλο, τον Μαρτσέλο Μαστρογιάνι, τον μυστηριώδη Μιχαήλ με την όψη αγγέλου, τη θεία Αχτίτσα του Παπαδιαμάντη, τον ίδιο τον Ιησού, που μοιράζονται τις μπουκιές και τις σιωπές της, καθώς και την εναγώνια προσπάθειά της να κατανοήσει τα ακατανόητα της ζωής της και του περιβάλλοντός της. Ο ομοφυλόφιλος ιδιοκτήτης της ταβέρνας, με το παράξενο όνομα «Ρούλα» θα την φροντίσει, θα γίνει φίλος και προστάτης της και θα την βοηθήσει να πορευτεί μέσα στο χρόνο και στην εσωτερική της αναζήτηση της αλήθειας.

Η σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσά τους είναι μια σχέση φροντίδας και στοργής, καθώς ο παράξενος αυτός άνθρωπος θα την βοηθήσει να ξαναβρεί, ή να εφεύρει εκ νέου τη χαμένη της μνήμη. Οι δυο ήρωες εξερευνούν τα όρια της φιλίας τους αποκαλύπτοντας με ελευθερία το βαθύτερο εαυτό τους ο ένας στον άλλο βήμα προς βήμα, εκείνος όπως τον διαμόρφωσε κι εκείνη όπως τον βλέπει να εξελίσσεται μέρα με την ημέρα. Ενίοτε, η σύγχυση της πραγματικότητας με τη φαντασία φαίνεται να επιδρά λυτρωτικά πάνω τους, μιας και οι δυο τους είναι πλάσματα αλαφροϊσκιωτα και κατατρεγμένα από τον κοινωνικό περίγυρο. Σιγά σιγά, η διαμόρφωση ενός ισχυρού δεσμού ανάμεσά τους θα επιδράσει σαν γιατρικό για τις κρυμμένες πληγές και των δύο και θα επισπεύσει την αποκάλυψη των προσωπικών τους αληθειών και την επαναπλαισίωσή τους στον κόσμο.

Ο χρόνος, λειτουργώντας από τη μία πραγματικά και από την άλλη φαντασιακά, και χαρίζοντάς τους μικρές καθημερινές χαρές που οδηγούν στη λύτρωση και στην οριστική απελευθέρωσή τους, μοιάζει με σκαλιστήρι στα χέρια της ηρωίδας και του καινούριου της φίλου που κάποιες

φορές εμφανίζεται ως από μηχανής θεός και στήριγμά της σε αυτή της την περιπέτεια. Η γεύση αποτελεί το κυριότερο μέσον για να ανακληθεί η μνήμη, μιας και αποτελεί την μοναδική αίσθηση που εξακολουθεί να έχει κάποια ιδιαίτερη σημασία για την παράξενη γυναίκα.

Παλιοί λογαριασμοί που εκκρεμούσαν κατορθώνουν να κλείσουν μέσα από ένα πιάτο με τηγανητά αυγά, αναμνήσεις από τα χρόνια της αθωότητας επανέρχονται καθαρικές πίσω από τη μυρωδιά μιας χορτόπιτας, ένα πιάτο φακές αρκεί για να επουλώσει τραύματα που παρέμειναν επώδυνα επί χρόνια. Μαζί με την ηρωίδα οι επισκέπτες του ταβερνείου βηματίζουν σιγά σιγά στο δικό τους εσώτερο κομμάτι που, ο καθένας για τους λόγους του, προτίμησε να κρύψει κάπου βαθιά και τώρα, ως εκ θαύματος, αποφασίζει να αντικρύσει και να χειριστεί με θάρρος.

Μέσα από τις σελίδες αυτού του βιβλίου η Φακίνου φαίνεται να καλεί κάποιους ήρωες παλιότερων βιβλίων της να παρελάσουν μπροστά μας και να αποκτήσουν μια νέα φωνή. Οι διακειμενικές αναφορές της αφορούν πρόσωπα και καταστάσεις που μας είναι ήδη γνωστά από παλαιότερες ιστορίες και που τώρα λειτουργούν συγκεντρωτικά και ανακεφαλαιώνουν εκκρεμότητες που επιτέλους λύνονται και ιστορίες που ολοκληρώνονται με άμεσο και πολύ προσωπικό τρόπο. Η Σύμη, ως τόπος καταγωγής και σταθερό σημείο αναφοράς στα βιβλία της Φακίνου, αποτελεί και εδώ έναν τόπο συνοχής όπου όλα αρχίζουν και στον οποίο τα πάντα ενδέχεται να καταλήξουν, καθώς συνδέει άμεσα τους ήρωες μεταξύ τους και δημιουργεί εκ νέου δεσμούς και χώρους επαναπλαισίωσης της ιστορίας του καθενός.

Οι μισοτελειωμένες εικόνες που συναντήσαμε σε παλιότερα βιβλία (π.χ. Αστραδενή) γίνονται χρησιμοί που αποκτούν κάποιο συνδετικό νήμα με το παρόν και παραπέμπουν σε ένα απώτερο μέλλον που επεξηγεί και αιτιολογεί καταστάσεις και αναφορές σε κάτι μυστηριώδες κι ανεπίλυτο μέχρι τώρα. Τα οράματα και τα μεταφυσικά όνειρα παραπέμπουν όχι μόνο σε προηγούμενες σελίδες της συγγραφέως μα και σε κεφάλαια της ιστορίας που σημάδεψαν τον κόσμο και τις ζωές των ηρώων της (π.χ. ο ήρωας του Πολυτεχνείου που εμφανίζεται σαν όραμα στην ταβέρνα, το ζειμπέκικο που παραπέμπει σε γνωστό πίνακα του Τσαρούχη, κ.λπ.). Η τελική έκπληξη που έρχεται σαν κάθαρση στο τέλος του βιβλίου αποτελεί και τη λύση σε παλιότερη ιστορία της συγγραφέως, η οποία αποτέλεσε το μυστηριώδες σημείο εκκίνησης όλων των μετέπειτα βιβλίων της.

Όπως σε όλα της τα μυθιστορήματα, η Φακίνου χρησιμοποιεί και εδώ μια γλώσσα φιλική, γεμάτη ιδιαίτερες λέξεις από την πατρίδα της, τρυφερή και όμορφη. Το ύφος της παραμένει ζεστό και εύληπτο, χωρίς νεωτερισμούς ή αλλαγές ταυτότητας. Το καινούριο βιβλίο της Ευγενίας Φακίνου αποτελεί μια δυνατή στιγμή στη συγγραφική πορεία της, καθώς η συγγραφέας φαίνεται να διαγράφει νέους συγγραφικούς κύκλους, εντούτοις με κοινό κεντρικό σημείο αναφοράς, ομόκεντρους και άρρηκτα συνδεδεμένους μεταξύ τους με συναισθηματικούς δεσμούς και σταθερά σημεία αναφοράς από την πραγματική ζωή της. Η τελική αποκάλυψη, που αποτελεί άλλωστε και την μεγαλύτερη και πιο απρόσμενη έκπληξη για τον αναγνώστη, παραμένει η ίδια η ταυτότητα της κεντρικής ηρωίδας, και τότε καθίσταται σαφής ο λόγος για τον οποίο η συγγραφέας επέλεξε να ανακαλέσει τη συγκεκριμένη ηρωίδα της στο έσχατο πόνημά της. Το βιβλίο αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως αποπληρωμή ενός παλιού χρέους της συγγραφέως στην πρωταρχική ηρωίδα της, που από την αρχή αποτελούσε και τον πιο προσωπικό και σχεδόν αυτοβιογραφικό χαρακτήρα της.

Ομάδα «Ανορθογραφίες»: Καθιέρωσε η Νέα Δημοκρατία το μονοτονικό;

Αυτό "υποστήριξαν" στη Βουλή Βελόπουλος και Παναγιωτόπουλος

Πότε καθιερώθηκε αλήθεια το μονοτονικό στην Ελλάδα; Πότε άρχισαν να διδάσκονται τα αρχαία ελληνικά από το πρωτότυπο μόνο στο λύκειο; Αν δε ξέρετε πότε ακριβώς, μήπως θυμάστε ποιες κυβερνήσεις πήραν αυτές τις νομοθετικές πρωτοβουλίες;

Πολλοί και πολλές που διαβάζουν αυτό το ποστ είναι πιθανόν να μην ξέρουν ή να μη θυμούνται. Αυτό δεν είναι απαραίτητα κάτι περίεργο ή ανησυχητικό για όποιον δεν έχει ασχοληθεί συγκεκριμένα με την ιστορία του γλωσσικού ζητήματος στη Ελλάδα ή για κάποιον που δε φιλοδοξεί να μιλήσει, επίσημα και δημόσια, ακριβώς για αυτά τα θέματα.

Στη συνεδρίαση, όμως, της 15ης Ιουλίου 2008 στη Βουλή των Ελλήνων, στη διάρκεια της συζήτησης για νομοσχέδιο του Υπουργείου Παιδείας με διατάξεις για γλωσσικά θέματα, οι κύριοι Πάνος Παναγιωτόπουλος, κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας, και Κυριάκος Βελόπουλος, κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΛΑΟΣ, ήθελαν να μας μιλήσουν ακριβώς για αυτά τα ζητήματα, για το πολυτονικό και τα αρχαία στο σχολείο, και να μας εξηγήσουν γιατί όλες οι βασικές επιλογές γλωσσικής πολιτικής των κυβερνήσεων μετά τη Μεταπολίτευση είναι εντελώς λανθασμένες.

Ας δούμε τα τρυφερά όσο και παραληρηματικά λόγια που αντάλλαξαν οι δύο αυτοί συναγωνιστές από τα [επίσημα πρακτικά της Βουλής](#) - κατά τη συζήτηση για το νομοσχέδιο «Θέματα προσωπικού Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και άλλες διατάξεις»:

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: [...] Είδαμε, λοιπόν, το εκπαιδευτικό συνδικαλιστικό κίνημα να ασχολείται με όλα τα θέματα, πλην εκείνου της πραγματικής ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Πότε είδαμε, κύριε Υπουργέ, τους περίφημους συνδικαλιστές του ΠΑ.ΣΟ.Κ. στο χώρο της εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων να αγωνιούν για την υποβάθμιση της εκμάθησης της γλώσσας στην Ελλάδα; Διαχειριζόμαστε ως έθνος των Ελλήνων μία γλώσσα που αποτελεί τη βάση του παγκόσμιου γλωσσικού πολιτισμού. Είναι ή δεν είναι έτσι; Η ελληνική γλώσσα αποτελεί τη βάση της παγκόσμιας γλωσσικής παιδείας. Δείξτε μου μια επίσημη πρωτοβουλία των συνδικαλιστικών οργάνων του ΠΑ.ΣΟ.Κ. που έχουν πλειοψηφία μέσα στα πλαίσια του συνδικαλισμού που ασκείται στο χώρο και των τριών εκπαιδευτικών βαθμίδων, που κατέτεινε στο να προβάλλει τη γλωσσική αμάθεια και ημιμάθεια που δημιουργείται μέσα στο χώρο του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Πότε;

Πού είναι η αγωνία τους για την ελληνική ταυτότητα στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης; Πού είναι η αγωνία τους για τη δραστική υποβάθμιση των δημοσίων σχολείων σε αυτήν την εικοσαετία που το ΠΑ.ΣΟ.Κ. ασκούσε τη διακυβέρνηση του τόπου;

Τι είχαμε, λοιπόν; Είχαμε μια εκπαίδευση που από μέρα σε μέρα γνώριζε δραστική υποβάθμιση

σε όλα τα επίπεδα. Γλωσσική εκπαίδευση; Ημιμάθεια και αμάθεια. Εκπαίδευση στο χώρο των κλασικών σπουδών; Ημιμάθεια και αμάθεια. Αυτή είναι η πραγματικότητα. Διδασκαλία της ιστορίας; Προβληματική. Πρόσβαση στις νέες γνώσεις και στις νέες τεχνολογίες; Βήμα σημειωτόν ή στην χειρότερη περίπτωση δύο βήματα μπροστά, τρία βήματα πίσω.

[...]

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ : Κύριε Παναγιωτόπουλε, ήθελα να σας χειροκροτήσω και εγώ, πιστέψτε με. Ο λόγος σας ήταν εκπληκτικός. Αφού μπερδεύτηκα, νόμιζα ότι μιλούσε εκπρόσωπος του ΛΑ.Ο.Σ.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Μήπως είστε εσείς Νεοδημοκράτης δεν ξέρω.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ: Όχι, εμείς είμαστε δεξιοί. Εσείς είστε κεντροδεξιοί. Αλλά θα σας πω και το εξής, για να ξεκαθαρίσουμε τα πράγματα, γιατί η μνήμη σας είναι πλημμελής.

Κατηγορείτε το ΠΑ.ΣΟ.Κ. για τις επιλογές στο χώρο της παιδείας από το 1981 και μετά. Θα σας υπενθυμίσω κάτι για τη γλώσσα, κύριε Παναγιωτόπουλε.

Το 1978 επί Ράλλη σε ένα βράδυ επιβάλλατε [sic!] φασιστικά, αν θέλετε, στις 12.30' το βράδυ, το μονοτονικό. Από εκεί ξεκίνησε το έγκλημα της γλώσσας.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Λάθος μας. Το λέω εγώ.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ: Χαίρομαι που το παραδέχεστε. Είναι μεγάλη τιμή σε έναν πολιτικό άνδρα να παραδέχεται τα λάθη.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Ήταν επιπόλαιη γλωσσική μεταρρύθμιση του '80 και την πλήρωσε ο ελληνικός λαός.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ: Θα σας πω και το εξής. Εκείνο το βράδυ έγινε και η μείωση της διδασκαλίας των αρχαίων ελληνικών. Η λεξιπενία, αν θέλετε...

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Και το λέω με πλήρη γνώση της ευθύνης.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ: Χαίρομαι γι' αυτό.

Και το βιβλίο της Στ' Δημοτικού με αγώνα που κάναμε εμείς προεκλογικά, αναγκαστήκατε να το αποσύρετε μετεκλογικά.

ΠΑΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Ο κ. Στυλιανίδης το απέσυρε.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ: Βέβαια και προς τιμήν του. Κάλιο αργά παρά ποτέ. Άργησε βέβαια, αλλά το έκανε. Κι αυτό είναι καλό. Απλά θέλω να πω ότι όταν πλημμελώς αναφέρεσαι στην ιστορία, στον πολιτισμό, στη γλώσσα και έχεις μνήμη επιλεκτική, δεν μπορώ να σας χειροκροτήσω. Θα ήθελα ειλικρινά να σας χειροκροτήσω αν μου λέγατε για το 1977, για το

1978, για το 1979. Αλλά εσείς σταματάτε συμπτωματικά στο 1981.

Εντάξει, το ΠΑ.ΣΟ.Κ. έκανε λάθη. Εσείς δεν κάνατε λάθη προγενέστερα; Γιατί ο μίτος της Αριάδνης ξεκινάει από κάποια σημεία. Ξεκινάει από τη δεκαετία του '70.

[...]

Υπάρχουν πολλά ωραία πράγματα που λέγονται σε αυτή τη συζήτηση πέρα από το απόσπασμα που μόλις παραθέσαμε. Ειδικά ο Παναγιωτόπουλος καταλαμβάνεται από τον -συνήθη- ρητορικό του οίστρο και φτάνει να αναπολήσει "την εποχή που υπήρχε ο επιθεωρητής και έμπαινε στην τάξη". Μένοντας όμως στο παραπάνω απόσπασμα βλέπουμε τον Παναγιωτόπουλο, σε ένα χαρακτηριστικό δείγμα εθνικού λόγου για τη γλώσσα εμπνευσμένου από το γερμανικό ρομαντισμό, να μας βεβαιώνει ότι "η ελληνική γλώσσα αποτελεί τη βάση της παγκόσμιας γλωσσικής παιδείας", ενώ πιστεύει ότι στην εκπαίδευση επικρατεί γλωσσική ημιμάθεια και αμάθεια. Ξεσπαθώνει ακόμη που το συνδικαλιστικό κίνημα των εκπαιδευτικών προτίμησε, αντί για τις γλωσσικές απόψεις Παναγιωτόπουλου, τις γλωσσικές απόψεις του Τριανταφυλλίδη, του Δελμούζου, του Γληνού και του Κριαρά. Ο Βελόπουλος συμφωνεί και επαυξάνει και διεκτραγωδεί τις συμφορές που έφερε η καθιέρωση του μονοτονικού και ο περιορισμός της διδασκαλίας των αρχαίων από το πρωτότυπο. Στις διαπιστώσεις αυτές συμφωνεί και ο Παναγιωτόπουλος και στιγμές αβροφροσύνης εκτυλίσσονται ανάμεσα στους εκπροσώπους των δύο κομμάτων.

Ως εδώ το πράγμα δεν προκαλεί καμία εντύπωση. Από τη μια, έχουμε δείγματα κλασικών νεοκαθαρευουσιάνικων απόψεων για τη γλώσσα, όπως κυκλοφορούν ευρύτατα, που τις υποστηρίζουν εδώ δύο εκπρόσωποι της δεξιάς και της ακροδεξιάς (μη ρωτάτε ποιος εκπροσωπεί ποιον χώρο, και οι ίδιοι μπερδεύτηκαν). Από την άλλη, δύο πολιτικοί, ο ένας από το χώρο της ΝΔ, και μάλιστα του κλίματος της λαϊκής δεξιάς, και ο άλλος από το ΛΑΟΣ συμφωνούν. Καθημερινές στιγμές στην ελληνική πολιτική ζωή.

Εκεί που το πράγμα αρχίζει να γίνεται κάπως περίεργο είναι όταν ο Βελόπουλος "θυμίζει" στον Παναγιωτόπουλο τις γλωσσικές "αμαρτίες" της ΝΔ, συγκεκριμένα ότι ο Ράλλης επέβαλε "φασιστικά" το μονοτονικό το 1978. Ένα θέμα είναι βέβαια η άνεση με την οποία βαφτίζει ο Βελόπουλος φασιστικό ό,τι απλά δε του αρέσει εκείνου, πέρα από τις θέσεις του ΛΑΟΣ που απαγορεύεται να τις πούμε φασιστικές. Το σημαντικότερο όμως εδώ είναι ότι το μονοτονικό δεν ψηφίστηκε ("επιβλήθηκε φασιστικά") το 1978 με τη Νέα Δημοκρατία στην κυβέρνηση, αλλά το 1982 με κυβέρνηση το -"επάρατο", "λαϊκιστικό"- ΠΑΣΟΚ. Στην ψηφοφορία αυτή μάλιστα [η Νέα Δημοκρατία είχε αποχωρήσει](#), με τον Μητσοτάκη να χειρίζεται την υπόθεση ως κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος. Το ΚΚΕ είχε υπερψηφίσει τη διάταξη, ενώ άλλο κόμμα δεν εκπροσωπούσαν στη Βουλή.

Παρ' όλα αυτά, ο Παναγιωτόπουλος όχι μόνο δεν επισημαίνει το -καραμπινάτο- λάθος του Βελόπουλου, αλλά προχωράει και "παραδέχεται" ότι ήταν λάθος και επιπολαιότητα της Νέας Δημοκρατίας!

Για να εμπεδωθεί η αίσθηση ότι οι Βελόπουλος και Παναγιωτόπουλος δεν έχουν ιδέα από την ιστορία του γλωσσικού ζητήματος, ο εκπρόσωπος του ΛΑΟΣ συνεχίζει και υποστηρίζει ότι "εκείνο το βράδυ [που ψηφίστηκε το μονοτονικό, το 1978 υποτίθεται] έγινε και η μείωση της

διδασκαλίας των αρχαίων ελληνικών". Ο περιορισμός της διδασκαλίας των αρχαίων από το πρωτότυπο έγινε βέβαια το 1976, όταν καθιερώθηκε και η δημοτική. Τουλάχιστον, αυτή τη φορά, ήταν όντως ο Ράλλης υπουργός Παιδείας και η ΝΔ στην κυβέρνηση. Ο Βελόπουλος τελειώνει την αναφορά του στο ζήτημα του μονοτονικού και των αρχαίων μιλώντας και πάλι για λάθη της ΝΔ προγενέστερα του 1981, για να μας επιβεβαιώσει ότι τα όσα είπε δεν είναι καμιά παραδρομή του λόγου. Εξάλλου, δε μιλάμε για μια δευτερεύουσα, απλή αναφορά στα δύο γεγονότα από τους δύο πολιτικούς στο πλαίσιο ενός ευρύτερου λόγου, αλλά είναι ακριβώς αυτά τα δύο σημεία στα οποία ο Βελόπουλος θεωρεί ότι το ΛΑΟΣ, ως κόμμα, πρέπει να ασκήσει κριτική πάνω στη γλωσσική πολιτική της ΝΔ, αλλά και ο Παναγιωτόπουλος διαφοροποιούμενος, υποτίθεται, από την επίσημη άποψη της ΝΔ και κάνοντας, πάντα υποτίθεται, κριτική στην ιστορία της να φανεί ο μεγάλος πολιτικός άντρας που δέχεται τα λάθη της παράταξής του. Στη διάρκεια όλου αυτού του διαλόγου, ούτε οι ίδιοι αμφιβάλλουν ή διστάζουν έστω για μια στιγμή για όσα λένε, αλλά ούτε και κανείς από τους άλλους παρευρισκόμενους παρεμβαίνει για να τους διορθώσει.

Δύο από τους πιο μανιασμένους "προστάτες" της γλώσσας μας, μιλώντας επίσημα και δημόσια, αποδεικνύεται όχι ότι δε θυμούνται "ακριβώς" κάποιες χρονολογίες, αλλά ότι είναι παντελώς άσχετοι με το γλωσσικό ζήτημα και την πολύ πρόσφατη ιστορία του, όσα συνέβησαν όταν αυτοί ήταν νέοι. Και όμως εμφανίζονται να τοποθετούνται κατηγορηματικά για ζητήματα που αφορούν τη γλώσσα και τι πρέπει να γίνει για αυτήν, απαξιώνοντας όλη τη γλωσσολογική και παιδαγωγική έρευνα για αυτά τα ζητήματα τα τελευταία εκατό τουλάχιστον χρόνια. Φαντάζομαι ότι, αφού έχουν τόσο ξεκάθαρη εικόνα για την πρόσφατη ιστορία του γλωσσικού ζητήματος, εύκολα και αξιόπιστα θα μπορούσαν να εξηγήσουν με βάση τις γνώσεις τους και την εικόνα που έχουν για την ελληνική γλώσσα, την ιστορία της και τη γλώσσα γενικά γιατί το πολυτονικό είναι προτιμότερο από το μονοτονικό και τα αρχαία ελληνικά προϋπόθεση για να ξέρει κανείς πολύ καλά νέα ελληνικά, θα μπορούσαν με την ίδια ακρίβεια και αυτή τη χαρακτηριστική τους επιμονή ακόμη και στη λεπτομέρεια να μας τεκμηριώσουν ότι οι σημερινοί ομιλητές της ελληνικής "πάσχουν από λεξιπενία".

Ο Βελόπουλος έχει προχωρήσει μάλιστα και παραπέρα. Προωθεί μέσα από τις εκπομπές του την [ιδέα Τσέγκου](http://anorthografies.blogspot.com/2006/02/blog-post.html) - <http://anorthografies.blogspot.com/2006/02/blog-post.html> ότι τα αρχαία ελληνικά, όχι μόνο σε βοηθούν να χρησιμοποιείς "σωστότερα" τα νέα ελληνικά, αλλά απαλλάσσουν τα παιδιά από τη δυσλεξία, τα κάνουν "εξυπνότερα" και ποιος ξέρει τι άλλο. Πουλάει, όπως είναι λογικό, και τα σχετικά βιβλία. Το ότι βέβαια γλωσσολόγοι και ψυχίατροι έχουν καταρρίψει τις θεωρίες Τσέγκου και ότι ο ίδιος ο Τσέγκος έχει αναγκαστεί υπό το βάρος της κριτικής να αναιρέσει το ίδιο του το βιβλίο δια απλής επιστολής σε εφημερίδα δε φαίνεται να έχει προβληματίσει τον Βελόπουλο. Του αρκεί που τις απόψεις Τσέγκου συμεριζόταν ο τότε Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος. Με παρόμοια εγκυρότητα αμφισβητεί ο Βελόπουλος ότι υπήρξαν Ινδοευρωπαίοι -αφού οι Έλληνες είναι ανάδελφοι και αυτόχθονες ή και απόγονοι των Έψιλον, αρνείται τη φοινικική προέλευση του ελληνικού αλφαβήτου -αφού η φοινικική ήταν σημιτική γλώσσα- και μας βεβαιώνει ότι ο Κίσινγκερ είπε ότι πρέπει να πληγεί η ελληνική γλώσσα. Υποθέτουμε πάντως ότι, για να μας προτείνει το φάρμακο των αρχαίων για τη δυσλεξία με την ίδια βεβαιότητα με την οποία κατακεραυνώνει τη ΝΔ για την "φασιστική επιβολή" του μονοτονικού, οι γνώσεις Βελόπουλου για την αναπτυξιακή ψυχολογία, την ψυχιατρική, την παιδαγωγική και τη γλωσσολογία θα συναγωνίζονται τις γνώσεις Βελόπουλου- Παναγιωτόπουλου για την πρόσφατη ιστορία του γλωσσικού ζητήματος.

Πάνος Παναγιωτόπουλος και Κυριάκος Βελόπουλος, δύο έγκυροι και αξιόπιστοι σχεδιαστές γλωσσικής πολιτικής.

Μιχάλης Καλαμαράς
17.7.08

Ενδεικτική τεκμηρίωση:

* Αλέξης Δημαράς, Βάσω Βασιλού-Παπαγεωργίου, *Από το κοντόλι στον υπολογιστή, 1830-2000: Εκατόν εβδομήντα χρόνια ελληνική εκπαίδευση με λόγια και εικόνες*, Αθήνα 2008, Μεταίχιμο.

* Νίκος Σαραντάκος, [Η δράκα των επίορκων βουλευτών και άλλα πνευματώδη ψέματα](#).

* Νικ. Δ. Βαρμάζης, *Η αρχαία ελληνική γλώσσα και γραμματεία ως πρόβλημα της νεοελληνικής εκπαίδευσης*, Θεσσαλονίκη 1992, Αφοί Κυριακίδη.

* Σπύρος Παπασπύρου, "Γλωσσική πολιτική στην Ελλάδα με αφετηρία τη γλωσσική μεταρρύθμιση. 1976-2000." στο: Γεώργιος Ι. Σπανός & Ευαγγελία Φρυδάκη, *Γλώσσα και Λογοτεχνία στην Εκπαίδευση*, Αθήνα 2001, Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν, σσ. 317-373.

«ανορθογραφίες» <http://anorthografies.blogspot.com/2008/07/blog-post.html>

Copyright©<http://anorthografies.blogspot.com>

[αρχή σελίδας](#)

Σωτήρης Παστάκας: Χόρχε, η εσωτερική αιμορραγία ενός αιμοφιλικού του Δημήτρη Μουζάκη

Ήμουν στο δημοτικό σχολείο όταν πρωτοδιάβασα το ποίημα του Κωνσταντίνου Καβάφη «Σπίτι με κήπον». Θυμάμαι καλά πως είχα σταθεί στην περιγραφική ζωολογία του ποιήματος, το μόνο, δε, λιγότερο παιδικό που μου προέκυψε ήταν το ερώτημα: «άραγε οι μεγάλοι ποιητές γράφουν επίτηδες ποιήματα που καταλαβαίνουν και τα παιδιά;».

Το ερώτημα επανήλθε συνειρμικά διαβάζοντας τον «Χόρχε» του Σωτήρη Παστάκα-όχι τυχαία. Η πρώτη μου σκέψη, ανακύψασα από τις πρώτες κίολαες σελίδες, ήταν η ανάγνωση του ποιήματος στο γειτονόπουλο του δημοτικού σχολείου ή το αγέννητο παιδί μου. Η ζωντανή αφήγηση, ο γάτος πρωταγωνιστής, το χαρίεν ύφος, το γάργαρον της ροής νομίζω πως καθιστούν το ποίημα κατάλληλο για μια τέτοια ανάγνωση. Είναι, άλλωστε, σημαντική λογοτεχνική έκπληξη για το νεαρότατο αναγνώστη (ή ακροατή) η συν τω χρόνω συνειδητοποίηση πως ο άλλοτε πρωταγωνιστής-ο γάτος εν προκειμένω-δεν είναι παρά ένα εργαλείο.

Το προσφάτως εκδοθέν ποίημα του Παστάκα είναι η αφήγηση μιας εσωτερικής αιμορραγίας- κι επειδή μ' αρέσει ενίοτε να διολισθαίνω στο μελοδρατισμό (αν και στο ποίημα ο μελοδρατισμός αποφεύγεται με αξιοπρέπεια και επιτυχία) θα έλεγα ότι πρόκειται για την αφήγηση της αργής, αθέατης πληγής ενός αιμοφιλικού. Η συζήτηση επί της επιλογής του πρωταγωνιστή-γάτου θα μπορούσε να είναι μακρά, γι' αυτό και θα σταθώ μόνο σε μια επισήμανση: ο γάτος διαθέτει στο τρίχωμα του τη ζέστα που απαιτεί μια εκ βαθέων εξομολόγηση (ζέστα προστασίας, κουράγιου, παρηγοριάς) και στη συμπεριφορά του τον κυνισμό που απαιτείται για το καθρέφτισμα του ανελέητου μιας περίπτωσης.

Η αρχετυπική αντίδραση μετά από ένα σκαμπίλι είναι, φρονώ, γνώριμη στον καθένα. Το σώμα αποσύρεται όπου μπορεί για να είναι μόνο του και να κλάψει. Ο Παστάκας αποσύρεται στο ποίημα για να μιλήσει, το ποίημα αποσύρεται στο γάτο για να καταστήσει εφικτό τον εαυτό του. Η περιήγηση στη θεματική του ποιήματος, σε ό,τι με αφορά, τίθεται σε δεύτερο πλάνο. Η μοναξιά είναι παρούσα, η αυτοκαταστροφικότητα είναι παρούσα, η στοχαστική ματαιότητα επίσης- κι από την άλλη, η ελπίδα, η εσωτερική καθαρότητα, η ρεαλιστική ανακούφιση.

Επιθυμώ να σταθώ στο μεγαλύτερο, κατά τη γνώμη μου, προσόν του ποιήματος: ο ποιητής διασκεδάζει την πληγή του. Χορεύει γύρω της, τη θωπεύει με επιδέσμους, τη γδέρνει με τσουγκράνες, την καλλιεργεί με νύχια, διαλέγεται μαζί της, τη μυρίζει, την πιέζει, τη γδύνει, της τάξει, της υπόσχεται, την υβρίζει, της χαμογελά, την ξελογιάζει, της επιτρέπει να τον σκοτώσει γλυκά. Ακρότητες εκλείπουν: μπροστά το ευχάριστο παραμύθι και το γατίσιο παιχνίδισμα, υποδορίως ο σπαραγμός. Η τραγικότητα έχει μετατεθεί ολοσχερώς στον υπαινιγμό: αναδραστικό γλέντι!

Αναστάσεις ο Χόρχε δεν καταδέχεται. Ας αφήσουμε να μας το πουν τ' ακροκόκκαλά του. Έτσι αφηγείται η αργή πληγή:

*Δυο χέρια δεν κάνουν μια αγκαλιά
ένα χέρι μπορεί
όταν χαϊδεύει τη ράχη του*

Κι έτσι τελειώνει τη διαθήκη της:

*...σήμερα που ο γάτος μου έγινε
τεσσάρων χρόνων
μετά από τέσσερα έτη συμβίωσης
απαιτώ να τον ανακηρύξετε
ως μοναδικό μου κληρονόμο*

Copyright © [Δημήτριος Μουζάκης](#)

[αρχή σελίδας](#)

Κώστας Κουτσουρέλης: *Εννέα νότες για μια μετάφραση*

1.

ΤΗΝ *ΗΛΙΟΠΕΤΡΑ* πρωτοξεκίνησα να τη μεταφράζω το καλοκαίρι του 1994 στη Μάλαγα. Έκανα τότε εξάσκηση στη γλώσσα, σε μια απ' αυτές τις *Escuelas* για αλλοδαπούς, που τραβούν τους θερινούς μήνες φοιτητές απ' όλη την Ευρώπη. Άκουγε στ' όνομα "Pablo Picasso". Το σπίτι που γεννήθηκε ο ζωγράφος ήταν στη γωνία, Plaza de la Merced, πενήντα μέτρα παρακάτω. Τώρα είναι μουσείο.

2.

ΣΤΗ ΣΧΟΛΗ οι περισσότεροι ήταν Βορειοευρωπαίοι. Μιλούσαμε αναμεταξύ μας μια φαιδρή εσπεράντο: τουριστικά αγγλικά, ετοιμόρροπα γερμανικά, αρχάρια καστιλιάνικα. Με τη Σιμόνε, τη Μέρσι, τον Χανς-Πέτερ εξερευνούσαμε τα Σαββατοκύριακα την ανδαλουσιανή ενδοχώρα, ακολουθώντας νοερά τα βήματα του Φεδερίκο. Σεβίλλη ("una torre llena de arqueros finos"), Κόρδοβα ("lejana y sola"), Γρανάδα ("que suspira por el mar"), Φουέντε Βακέρος, Ρόνδα. Στη Μάλαγα είχα πιάσει δωμάτιο στην πάνω πόλη, σ' ένα διαμέρισμα μαζί με άλλους σπουδαστές, μια Φινλανδή, μια Γερμανίδα, έναν Εγγλέζο. Έχω ξεχάσει τ' όνομά τους.

3.

ΓΥΡΙΣΑ ΣΤΗΝ Κολωνία με μια αγκαλιά βιβλία, κάμποσους δίσκους μουσικής φλαμένκο και τη μετάφραση μισοαρχινισμένη. Ήταν η ρηγανική μου δεκαετία. Το πρώτο χέρι το τέλειωσα τον ίδιο εκείνο Οκτώβρη, στη μοναξιά της Luxemburger Strasse, στον έβδομο όροφο ενός ουρανοξύστη που φιλοξενούσε ανάμεσα στ' άλλα και τη φοιτητική εστία όπου έμενα. Η βροχή δεν σταματούσε λεπτό. Με διασκέδαζε η αντίθεση. Στη σκυφτή μου οθόνη με χαιρετούσε κάθε πρωί ασπρόμαυρος ένας μεξικάνικος ήλιος. Έξω, "en los balcones verdes de la lluvia", κρατούσε τον ρυθμό ο τευτονικός υετός. Τα νομικά πρέπει να τα είχα ήδη τότε ξεγράψει.

4.

ΟΠΩΣ ΟΙ περισσότεροι, το ποίημα το γνώρισα απ' τη μετάφραση του Μακρή. Από τη συγκεντρωτική έκδοση των *Γραπτών* του, όσων περισώθηκαν, που έβγαλε ο Επαμεινώνδας Γονατάς, στα 1985 στην "Εστία". Μου εντυπώθηκε αμέσως η λεκτική ευεξία του Πας, η εικονοφορία των στίχων, το στοχαστικό υπόβαθρο. Η ανάγνωση ωστόσο της μετάφρασης μου άφηνε κενά. Έλειπε, έβρισκα, το σχήμα της οργάνωσης, η γεωμέτρηση της μορφής, που θα 'λεγε ο Ελύτης. Και η τριβή μου μ' αυτά τα πράγματα με είχε πείσει ότι ένα ποίημα 600 σχεδόν στίχων χωρίς μια τέτοια εξωτερική αρχιτεκτονική, χωρίς έναν ορατό σκελετό, δύσκολα ήταν νοητό. Η υποψία μου έμελλε να επιβεβαιωθεί μερικά χρόνια αργότερα, στη Βόννη. Εκεί, σ' ένα καλάθι παλαιοβιβλιοπώλη, πέτυχα τη γερμανική μετάφραση του Fritz Vogelgsang. Είχε αντικριστά

τυπωμένους τους ενδεκασύλλαβους του ισπανικού.

5.

ΠΟΤΕ ΔΕΝ πίστεψα εντελώς στο τροπάρι της ταύτισης, της –ιδεατής, έστω– ώσμωσης μορφής και περιεχομένου. Αν ίσχυε, η ίδια η μετάφραση θα ήταν αδύνατη. Γιατί μετάφραση σημαίνει ακριβώς αυτό, την απέκδυση της μορφής και την ανασύστασή της με άλλα μέσα, αλλού. Μια πράξη μετενσάρκωσης, όπως έχουν πει. Εδώ και πεντακόσια χρόνια μεταφράζουμε εργωδώς από τα αρχαία και τα λατινικά, ωστόσο αδυνατούμε καν να εικάσουμε πώς ακουγόταν ένα ποίημα της Σαυφώς ή του Κάτουλλου στον καιρό του. Ας λένε οι μετρικοί κι οι φιλόλογοι. Η προσωδία του Αισχύλου μάς είναι τόσο άγνωστη όσο η μουσική των χορικών του. Οι λέξεις του φτάνουν στ' αυτιά μας αμίλητες.

Παρ' όλ' αυτά, αν η μοντέρνα λογοτεχνία έχει πράγματι να επιδείξει ένα έργο όπου φόρμα και θεματική έρχονται να συμπέσουν περίπου απόλυτα, αυτό πρέπει να είναι η *Ηλιόπετρα*. Δεν είναι μόνο τα όσα λέει ο ίδιος ο Πας για την παρορμητική κανονικότητα των στίχων. Είναι πάνω απ' όλα η άκρα αυστηρότητα των μεγάλων φυσικών παραβολών που διέπουν το ποίημα, και που αναζητούν το αντίστοιχό τους στο κέλυφος της μορφής. Οι τροχιές και οι σύνοδοι των πλανητών, το κυκλικό τραγούδι των τεσσάρων εποχών, το αείρροο κατέβασμα των ποταμών, το διαρκές παιχνίδι των κατοπτρισμών και των αντανakλάσεων του φωτός, η σκυθρωπή σκιά των λαβυρίνθων: όλα παραπέμπουν σε μια ενδιάθετη φυσική τάξη. Και πού αλλού παρά στην παραδοσιακή μετρική, σ' αυτήν την άτεγκτη γεωμετρία της γλώσσας, μπορεί κανείς να βρει το ποιητικό σύστοιχο μιας τέτοιας κοσμικής ευταξίας; Οι ενδεκασύλλαβοι της *Ηλιόπετρας* είναι το περιεχόμενό της. Δίχως αυτούς, το ποίημα θα ήταν άλλο.

6.

Ο ΤΙΤΛΟΣ με προβλημάτισε. Απ' την αρχή είχα επιλέξει το μονόλεκτο. *Ηλιόπετρα*, όχι *Πέτρα του ήλιου*, όπως το ήθελε ο Μακρής, και αργότερα ο Δενέγρης. Αργότερα είδα ότι και ο Ματθαίου, στο κομμάτι που μετέφρασε, συμφωνούσε μαζί μου. Το ισπανικό "Piedra del sol" είναι μια ονομασία δημώδης, μια ζωντανή αποτύπωση του λαϊκού θαυμασμού, πάει να πει της απορίας αλλά και του δέους που πρέπει να προξένησε στους κατοίκους της Τενοτσιτλάν, της σημερινής Πόλης του Μεξικού, πίσω στα 1790, η αναπάντεχη ανάδυση από τη γη αυτού του μυστηριώδους, του τερατώδους για τα ευρωπαϊκά μέτρα, ιεροτελεστικού βωμού των Αζτέκων. Ο Πας, όταν το δανείστηκε για το ποίημα του, το έκανε "Piedra desol", παρέλειψε διακριτικά ένα λάμδα. Κράτησε όμως απόφαση τη λαϊκή, τη θρυλική αχλύ που περιβάλλει αυτό το πέτρινο ανάγλυφο και τ' όνομά του. Τα ίδια αυτά πράγματα προσπαθεί να περισώσει στα ελληνικά το σύνθετο "Ηλιόπετρα". Πρόσφατα έμαθα ότι η λέξη υπάρχει πράγματι, απαντάει ως τοπωνύμιο στο βόρειο άκρο του γλωσσικού μας άτλαντα, τη Θράκη.

7.

ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ ΤΩΡΑ ότι το στέγνωμα της σημερινής γλώσσας, και δεν εννοώ μόνο στην ποίηση, δεν δηλώνεται πουθενά εναργέστερα απ' ό,τι στη συστηματική, ιδεοληπτική σχεδόν αποφυγή των συνθέτων, είτε είναι λαϊκών (ιδίως) είτε λόγιων την καταγωγή.

"Αιματοτοσακισμένα", μ' αυτήν τη λέξη ήθελε να τελειώσει ο Σολωμός τους *Ελεύθερους Πολιορκημένους*. Για τα "καθιστόζωα" μιλούσε ως χθες ακόμη ο Καρούζος και η κοφτερή γλωσσική του διάνοια. Κι όμως την "Ηλιόπετρα", ως λέξη, κάποιος μου την αποκάλεσε "παλαμική". Η παρεξήγηση που βλέπει στα σύνθετα ένα κακό χούι των δημοτικιστών, κι όχι εκείνον τον ζηλευτό μηχανισμό που διαθέτει διαχρονικά η γλώσσα για να οικονομεί τις έννοιες, κρατάει ήδη από τη Γενιά του '30. Ο Έντμουντ Κήλυ μιλάει κάπου για το πόσο αποδοκίμαζε ο Σεφέρης τις "φτιαχτές" λέξεις του Παλαμά, όπως το "περδικόστηθη", από τον *Δωδεκάλογο*:

*Περδικόστηθη Τσιγγάνα,
ω μαγεύτρα, που μιλείς
τα μεσάνυχτα προς τ' άστρα
γλώσσα προσταγής*

Σε πολλά ο Παλαμάς υπερέβαλε βέβαια. Ωστόσο, ειδικά η λέξη περδικόστηθη είναι λαϊκή, πάει να πει όλως διόλου φυσική και αβίαστη, αφού απαντά για παράδειγμα σε κυκλαδίτικα τραγούδια. Φαίνεται ότι ήδη στους καιρούς του Σεφέρη είχε γίνει δύσκολο να συλλάβει κανείς τί λεπτή παρατήρηση, πόση εκφραστική τόλμη, αλλά και πόσο υπόκωφο ερωτισμό κρύβει μέσα του αυτό το δημώδες επίθετο. Και πόση πρόδρομη νεωτερικότητα, θα πρόσθετα, που θα ενθουσίαζε έναν Λόρκα, αλλά και τον Ανδρέα Εμπειρικό: μια γυναίκα με στήθος πουλιού. Ο ίδιος ο Σεφέρης στον "Βασιλιά της Ασίνης" παρομοιάζει τη θάλασσα με στήθος σκοτωμένου παγωνιού. Αλλά είναι ίσως λογικό, οι λέξεις αχρηστεύονται μαζί με τα βιώματα που τις έθρεψαν. Κι όταν δεν μπορείς να αναγνωρίσεις καν το πουλί, είναι βέβαιο ότι δεν θα προβάλεις ποτέ πάνω του νοερά το αγέρωχο στήθος μιας γυναίκας. Ό,τι αδυνατούμε να καταλάβουμε, μας μοιάζει παράταιρο, τεχνητό.

8.

Η *ΗΛΙΟΠΕΤΡΑ* είναι μια μεγάλη κυκλική φράση, γράφει ο Πας. Αρχίζει και τελειώνει με τους ίδιους στίχους. Σαν το ποτάμι, η ροή της δεν στερεύει. Επιστρέφει μάλιστα στις πηγές της, πάντα ανακυκλούμενη. Ο χρόνος της επίσης. Τίποτα δεν είναι πιο ξένο στο ποίημα από τον ευθύ, γραμμικό χρόνο που κατατείνει με μαθηματική βεβαιότητα προς ορισμένο σημείο, τον χρόνο των σημιτικών λαών, τον χρόνο του χριστιανισμού, του μαρξισμού ή του φιλελεύθερου ατισμού. Στον Πας ο χρόνος είναι κυκλικός, όπως στους αρχαίους Έλληνες, στους Ινδοευρωπαίους, στους Αμερινδούς. Συντέλεια και Λύτρωση, Πρόοδος και Επανάσταση, Τέλος της Ιστορίας ή Αθανασία, όλα αυτά τα τεχνάσματα της Δυτικής συνείδησης τού είναι εντελώς ξένα. Άκρα ασυμφιλίωτα δεν υπάρχουν, ο έρωτας και ο θάνατος εφάπτονται, η Κόλαση και ο Παράδεισος επίσης, όλοι οι αιώνες χωρούν σε μια στιγμή, οι δαίμονες έχουν το δίσημο πρόσωπο

του Ιανού, όχι το ακίνητο, πεισματικά αναλλοίωτο προσωπείο του Ιεχωβά. Ο χρόνος είναι ένα ουροβόρο φίδι, ρουφάει και ξερνάει τον εαυτό του κάθε στιγμή.

Η ίδια η Ιστορία, με όλα τα άγη της, είναι μια πρόσκαιρη γκριμάτσα, μια πινελιά σ' έναν νερένιο καθρέφτη, προορισμένη αμέσως να σβηστεί. Το καταθλιπτικό της βάρος αίρεται εμπρός στο αποκαλυπτικό βίωμα της στιγμής. Όλοι, οι ηγήτορες και οι ουραγοί, οι τροπαιοφόροι και οι βαστάζοι της, σαρώνονται κάθε φορά που δύο εραστές βρίσκονται ο ένας με τον άλλο:

*όνοι παιδαγωγοί κι εθνοπατέρες,
κροκόδειλοι που κάνουν τον σωτήρα,
ο Ηγέτης, το τσακάλι, ο εργολάβος
του μέλλοντος, το ένστολο γουρούνι,
ο υιός ο εκλεκτός της Εκκλησίας
που πλένει μ' αγιασμό τα ωχρά του δόντια
κι ακούει μαθήματα αγγλικών κατ' οίκον
ή και δημοκρατίας, αθέατοι τοίχοι
και σάπιες προσωπίδες που χωρίζουν
τον άνθρωπο απ' τους άλλους τους ανθρώπους,
τον άνθρωπο απ' τον ίδιο,
καταρρέουν
σε μια αχανή στιγμή καθώς για λίγο
νιώθουμε τη χαμένη ενότητά μας*

Ο Ελύτης το λέει αλλιώς, κι όμως ταυτόσημα:

*Άλλοι ας ψάχνουνε για λείψανα κι ας δοκιμάζουνε
Φτωριές μέσα στις Ιστορίας τα χώματα. Η πραγματικότητα
Ωφελεί εάν έπεται. Όμως το πριν, το είδωλο, μόνον αυτό
Σημαίνει – που ο χρόνος πάνω του δεν πιάνει.*

Η "πραγματικότητα", η Ιστορία... Ξόανα που πάνω τους κολλάει και λιγδιάζει ο χρόνος. Η ποίηση όμως κείται πέραν, ριζώνει και βλασταίνει αλλού.

9.

ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΜΕΡΙΚΟΙ στίχοι που και σήμερα ακόμη όταν τους διαβάζω, δεκαπέντε σχεδόν χρόνια αφότου πρωτοδοκίμασα να τους φέρω στα ελληνικά, αναρριγώ. Δίκαιο είναι λοιπόν να τελειώνω μ' αυτούς. Βρίσκονται κάπου στα μισά της διαδρομής του ποιήματος. Μιλούν για τη ματιά του παρελθόντος, το βλέμμα αυτών που πέρασαν κι όμως μένουν για πάντα να μας κοιτούν θαμμένοι, λες μέσα από τα βάθη του πηγαδιού:

*θαμμένα βλέμματα σ' ένα πηγάδι,
ματιές που ήδη απ' την αρχή μάς βλέπουν*

Τίποτα δεν τελειώνει στ' αλήθεια. Τίποτα δεν εκκινεί εκ του μηδενός. Τα πάντα ενυπάρχουν στα πάντα από μιας αρχής. Στο μέγα κοσμικό δράμα είμαστε πάντα επί σκηνής αλλά και στις κερκίδες, υποκριτές ομού και θεατές, παρατηρούμενοι και παρατηρητές. Ός κι η διαδοχή των γενεών είναι εντέλει μία αζεδιάλυτη συνύπαρξη, μια νοητή ταυτοχρονία:

*βλέμμα παιδιού μάνας γριάς που βλέπει
στον πρώτο της τον γιο τον νέο γονιό της,
βλέμμα μητέρας τηςμοναχοκόρης
που βλέπει στον πατέρα της τον γιο της*

Ο κόσμος είναι ένα πηγάδι, λέει ο Πας. Στη σκοτεινή επιφάνειά του, άλλοι διαβάζουν τον δόλο της φθοράς· άλλοι, τον μόνο, τον αληθινό τρόπο του υπάρχειν:

*βλέμματα που μας βλέπουν απ' τα βάθη
του βίου αυτού, παγίδες του θανάτου
– ή νά 'ναι αλλιώς: σ' αυτά τα μάτια η πτώση
νά 'ναι στη γνήσια τη ζωή η επάνοδος;*

Το απόσπασμα κλείνει με ερωτηματικό. Ας αρκεστούμε σ' αυτό. Η ύψωση και ο καταποντισμός, ο πηγαϊμός και η επανάκαμψη έχουν νόημα μόνο όπου ο δρόμος τραβάει ευθεία. Ο δρόμος της *Ηλιόπετρας* όμως, ο κύκλιος δρόμος, δεν ξέρει αφετηρία ή τερματισμό. Δεν έχει καν κατεύθυνση δοσμένη, για να στραφούμε προς αυτήν. Μπορούμε πάντα να τον περπατήσουμε. Όμως το πού θα οδηγηθούν τα βήματά μας, είναι δικός μας τελικά λογαριασμός.

*Οκτάβιο Πας, Ηλιόπετρα,
Μετάφραση-Επίμετρο Κώστας Κουτσουρέλης,
Δίγλωσση Έκδοση, Μαΐστρος, Αθήνα 2007*

*Πρώτη δημοσίευση:
δικτυακό περ. [ΠΟΙΕΙΝ](http://www.pioiein.gr), 17 Απριλίου 2008*

[http://www.koutsourelis.gr/index1.php?subaction=showfull&id=1211567292&archive=&start_fr
om=&ucat=6&](http://www.koutsourelis.gr/index1.php?subaction=showfull&id=1211567292&archive=&start_from=&ucat=6&)

αρχή σελίδας

Κριτική Βιβλίου από την **Λουκία Ρικάκη**. Αλέξανδρος Αδαμόπουλος, «*Το τσιγάρο και η γιόγκα*» (εκδόσεις Άγρα)

...The best of men, he who has eyes to see...
Dhamapada, The way

Με μάτια ορθάνοιχτα και καρδιά πρόθυμη ν' ανακαλύψει μια χώρα κι όσες εμπειρίες, ο αφηγητής Αλέξανδρος φορτώνεται επιστολές και δώρα και ξεκινά για ένα ταξίδι στην Ινδία· απ' αυτά που δε μας συμβαίνουν συχνά. Ως αναγνώστης βρίσκεσαι απ' την πρώτη κιόλας στιγμή δίπλα του, μέσ' στην ανάσα του και μοιράζεσαι τις σκέψεις του, που κλέβουν εκδοχές της πραγματικότητας και της αλλάζουν ρότα.

Ο Αλέξανδρος Αδαμόπουλος έχει τα δικά του εφόδια· τόλμη, γνώση, διεισδυτική ματιά -καμιά φορά με ακρίβεια ακτινογραφίας- και χιούμορ που διασκεδάζει τις αγωνίες και τις ονοματίζει παιχνιδιάρικα περιπέτειες, φτιάχνοντας έτσι ένα **Ηθιστόρημα**· κάτι πρωτόγνωρο στη λογοτεχνία μας, έναν νεολογισμό, ένα νέο είδος, που κι αυτό ακόμα μοιάζει οικείο μετά το πρώτο ξάφνιασμα.

Τα παιχνίδια που προτείνει θέλουν μάτια ορθάνοιχτα, ψυχή έτοιμη ν' ανακαλύψει αλλά και ν' αποκαλυφθεί. Μοιράζεται γενναιόδωρα την περιέργεια του και την ανήσυχη ματιά του. Κι εσύ ακολουθείς τα ίχνη του, που σου φαίνονται γνώριμα στην αρχή, αλλά ξάφνου την περιγραφή διαδέχεται μια σκέψη που περπατάει μόνη της, σε άλλο μονοπάτι. Αν την αρπάξεις πριν στρίψει στη γωνιά, βλέπεις κι εσύ μian άλλη θέα και πριν προλάβεις να μείνεις εκεί, σε τραβάει πάλι πίσω στο ταξίδι, στο πέρασμα της κάθε μέρας. Ξυπνάς και κοιμάσαι μαζί του, θαρρείς πως είσαι εκεί· δίπλα στα βήματά του. Κι αυτό συμβαίνει γιατί μοιράζεται μαζί μας απλόχερα τον δικό του, κατάδικό του κόσμο, συγκινητικά, με λόγια σαν εικόνες που μας ταξιδεύουν μέσα σ' ένα νοτισμένο μαξιλάρι με ίχνη απ' τον ύπνο του, που γίνεται και δικός μας ύπνος. 'Δεν ωφελεί που το λέω, μα ξύπνησα και λιγάκι κλαμένος', λέει αίφνης. Δεν ξέρω με σιγουριά τι ωφελεί και τι όχι. Καμιά φορά όμως, μέσα σε λόγια που μοιάζουν κοινότυπα, και φαίνονται ανώφελα, ξαφνικά βρίσκεις μέσα τους μian ολόκληρη περιουσία σκέψης και τα λόγια αποκτούν φτερά. Το έχει αυτό το χάρισμα ο Αδαμόπουλος· δίνει φτερά στα λόγια και τ' αφήνει να πετάξουν, κι αν ακολουθήσεις πιστά το πέταγμά τους· τότε καλό σου ταξίδι κι ας σε πληγώνει συνέχεια η

Ελλάδα -απούσα πάντα- που άφησες πίσω σου.

...Long is the night to him who is awake; long is a mile to him who is tired...

Dhamapada, The fool

Μου αρέσουν οι περιγραφές των τοπίων· συχνά με τρυφερά υποκοριστικά, που φωτίζουν αλλιώς τη γεωγραφία τους, πολύ πέρα από την επιφανειακή, τουριστική αντίληψη των πραγμάτων. Μου αρέσει η διεισδυτική ματιά μέσα στο βλέμμα και στο σώμα των ανθρώπων· πώς οι κινήσεις τα ρούχα η φωνή, περιγράφουν τον αληθινό χαρακτήρα τους.

Ένα συνέδριο για τη Μάσκα στο Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο είναι η αφορμή του ταξιδιού.

Στα μάτια του συγγραφέα οι μάσκες που φορούν οι άνθρωποι στο δρόμο είναι η αφορμή για να κοιτάζει πιο βαθιά, ίσα μέσα στην ψυχή.

Απαιτεί να ανακαλύψει τους άλλους όπως απαιτεί απ' τον εαυτό του να είναι το ίδιο αποκαλυπτικός. Μεσ στη βοή του συνεδρίου ξεχωρίζει εκείνους που το βλέμμα τους έχει να πει ιστορίες, κι εκείνους αφηγείται· μεσ απ' αυτούς διαβάσει τον τόπο. Κι άλλες στιγμές διαβάσει το μέσα του· ψηλαφεί πονετικά τις ρωγμές του, ενώ εξακολουθεί να ψιθυρίζει στον αναγνώστη κρυφές πτυχές του χάρτη, με αυτή τη δικής του εφεύρεσης 'σπειροειδή' κατάδυση. 'Να μην είμαστε θυμωμένοι· δεν κάνει, δεν ωφελεί', διαπιστώνει μετά από έναν διάλογο. Πάλι η αναμέτρηση με την ωφέλεια... Η πιο σημαντική ωφέλεια εδώ, είναι η ίδια η κοινή κατάδυση, από την οποία δεν ξεφεύγουν και τα πιο κρυφά ακόμη σημεία του χάρτη. Κι όταν τον δεις μια φορά τον χάρτη αυτόν, δεν μπορείς πια να ταξιδέψεις με άλλον. 'Στο μούγκρισμα βρίσκεται μεγάλο μέρος της γαλήνης μου' λέει ο Αλέξανδρος· 'ένα βαθύ μμμμ συντονισμένο από τις πατούσες ως την κορυφή του κρανίου'. Εκεί· στο μούγκρισμα, δεν κατοικούν τα μυστικά του ζύπνου μόνο, μα και του ύπνου ακόμα.

* * *

Έχει όμως και κάτι άλλο μαζί του ο Αδαμόπουλος· κάτι που θ' ανοίξει κι άλλες πόρτες, άλλες ψυχές που θέλουν να μιλήσουν και ν' αρθρώσουν αλήθειες. Έχει το βιβλίο του, τα **‘Δώδεκα και ένα ψέματα’**, που μπορεί να λένε και αλήθειες και που σίγουρα μιλάνε με φωνή καθαρή. Μιλάνε, σ' εκείνη τη μακρινή χώρα, σε αναγνώστες που και πολύτιμα πράγματα ανακαλύπτουν και τον ίδιο τον συγγραφέα γνωρίζουν. Κι εκείνος, μόνος ανάμεσα σε σοφούς γέροντες, στη National Academy of Letters στο Ν. Δελχί, διαβάσει ένα-ένα τα 'ψέματά' του, στήνοντας έτσι ένα γόνιμο διάλογο μεταξύ Ελλάδας και Ινδίας. 'Με χάιδευαν πράματα καλά, όσο διάβαζα και συναντούσα μάτια που άκουγαν. Όταν τέλειωσα, την ανάσα μου την πήραν οι ανάσες τους'. Τι ομορφιά! Οι λέξεις που γέννησες στη γλώσσα σου να ζυπνούν ματιές κι ανάσες αλλονών που μιλούν άλλη γλώσσα.

Και οι μέρες κυλούν... Και η μνήμη έχει τη δικιά της ζωή και βουτάει στα νερά της νοσταλγίας και φέρνει στο μυαλό εκείνους που έμειναν πίσω και ποτέ δεν ξέρεις αν περιμένουν και τι σκέφτονται· γιατί εσύ με το σώμα σου είσαι αλλού...

Η σκέψη και η ενέργεια όμως δεν χρειάζονται σύγχρονα μεταφορικά μέσα· ταξιδεύουν άυλα με τους δικούς τους νόμους και σ' αγγίζουν αναπάντεχα κι εκεί καμιά φορά σε πιάνει οίστρος για άλλα παιχνίδια. Είναι παιχνιδιάρη η μνήμη· άμα θέλει και δεν τη φοβάσαι. Στα χέρια του Αδαμόπουλου σκαρώνει περιπέτειες και απολαύσεις. Χλευάζει την απόσταση και το χρόνο, κλείνει το μάτι στους ενδοιασμούς και τότε όλα γίνονται μεμιάς ελεύθερες ασκήσεις του

μυαλού. Κι ο συγγραφέας μας καλεί, με το δικό του παιχνιδιάρικο τρόπο· κλείνοντάς μας πονηρά το μάτι, να χαζέψουμε μες απ' τη δική του χαραμάδα κάποιες πτυχές της φαντασίας, που μπορεί να 'ναι και δικιά μας φαντασία.

...If a traveller does not meet with one who is his better, or his equal, let him firmly keep to his solitary journey...

Dhamapada, The fool

Ο Αδαμόπουλος ήταν τυχερός, η μάλλον τύχη αγαθή ήρθε με το μέρος του εκεί, σ' εκείνο το μακρινό τόπο. Συνάντησε ανθρώπους συγγενείς, σοβαρούς, αξιόλογους και μίλησε με τα μάτια, με τις ανάσες, με τις ψυχές τους. Κι όταν το ταξίδι τελειώνει -γιατί όλα τα ταξίδια τελειώνουν- απλώνει τα χέρια ορθάνοιχτα, βουτά στο κενό και πετάει!

Πετάει μόνος μέσα στη νύχτα, παραβγαίνοντας με τον Ήλιο που τον κυνηγάει ξοπίσω του.

Θέλω να θυμάμαι τι έλεγε ο Αλέξανδρος· για να θυμόμαστε να 'μαστε κι εμείς καλά: 'Όμορφα που μυρίζει το χορτάρι, αλλά άμα καρφώσεις ένα μάτι εκεί πάνω, αν τα καταφέρεις καμιά φορά, η ζωή μοιάζει τόσο μικρή κι όλα της τόσο ζεστά κι η μυρωδιά μόνο του κομμένου χορταριού σου φτάνει... Και τα τρεμάμενα χέρια του γερο Ινδού, είναι ίδια με τα χέρια της κυρα Φλώρας που ερχόταν στο σπίτι και έπλενε, γιατί δεν είχε πώς να ζήσει κι έπλενε ακόμα κι όλο γελούσε κι έλεγε δόξα τω Θεώ. Είναι τόσο δροσερά όλα αυτά καμιά φορά, τόσο λυτρωτικά, αν τα δεις αλλιώς. Ακριβώς γιατί δεν έχουν σημασία για κανέναν. Άργησα να το καταλάβω. Είμαι καλά.'

Copyright©[Λουκία Ρικάκη](#)

[αρχή σελίδας](#)

Κριτική από τον Δημήτρη Αθηνάκη : Ηλίας Μαγκλίνης, *Η ανάκριση*, νουβέλα. Κέδρος 2008

Βασανιστική τελετή σ' ένα σύμπαν όπου το ιερό καταργείται και το ανθρώπινο εξυψώνεται

«Κωστή, [...] η Μαρίνα είναι όλη δική σου. Από σένα πήρε. Μόνο από σένα».

Σαν μια συνέχεια του «Σώμα με σώμα» (εκδ. Πόλις), ο Ηλίας Μαγκλίνης γράφει την «Ανάκριση». Ο πόνος, το παρελθόν, το παρόν, το αίμα -κι όλ' αυτά στα άκρα τους- μπλέκονται στη νουβέλα, παραμένοντας έννοιες και καταστάσεις διακριτές. Η Μαρίνα -που προτυπώνει τη Μαρίνα Αμπράμοβιτς, περφόρμερ της τέχνης του σωματικού πόνου-, περφόρμερ κι αυτή του ίδιου κινήματος, προσπαθεί και καταφέρνει να μπει στο μυαλό και την ψυχή του πατέρα της ο οποίος κακοποιήθηκε φριχτά από τα ΕΑΤ/ΕΣΑ της οδού Μπουμπουλίνας.

Συγκεντρώνοντας βιβλία με λεπτομερείς αφηγήσεις για την εποχή και τα βασανιστήρια, μαζεύοντας αναμνήσεις όπως ο θάνατος της μητέρας της που της κόστισε ένα ολόκληρο σύμπαν, παλεύει με νύχια και με δόντια ν' ανακρίνει τον πατέρα της και να τον εξωθήσει ν' αναγνωρίσει την οδύνη και την προσβολή -ψυχική και σωματική-, να επιστρέψει σ' όλ' αυτά και να τα ξεπεράσει, να φτάσει στο σημείο να βγάλει από τα βάθη του ό,τι τον έχει σημαδέψει αλλά και φορές φορές τον έχει κάνει περήφανο. Όπως και να 'χει, ο ανακρινόμενος, κάθε ώρα και στιγμή, Κωστής βάζει τα δυνατά του να μην υποκύψει, όπως είχε κάνει τότε, όπως ποτέ δεν υπέκυψε – τουλάχιστον στο κοινώς φαίνεσθαι. Ωστόσο, η πάλη της Μαρίνας είναι αφενός επώδυνη και αφετέρου έμμονη. Επιδιώκοντας ενδεχομένως ν' αγαπήσει τον πατέρα της απ' την αρχή, τον φέρνει στ' άκρα, ώστε αυτός να την παρακαλέσει σχεδόν γονατιστός να τον αφήσει ήσυχο· ώστε αυτός ν' αναγκαστεί να παραδεχτεί, με πάσα ακρίβεια, ό,τι πέρασε τότε, ίσως και ν' αναμετρηθεί με την αγωνιστική και πολύπαθη παρακαταθήκη του δικού του πατέρα.

Παρ' όλ' αυτά, δεν είναι κάποιο είδος σαδίστριας. Η πολυαγαπημένη κόρη, η δύστροπη αυτή ψυχή δεν θέλει να μετατρέψει τον πατέρα της σε έργο τέχνης, απλώς και μόνο για να δημιουργήσει το αυθεντικότερο κομμάτι του καλλιτεχνικού της βιογραφικού. Έχοντας περάσει μέσα από αυτοτιμωρίες -στα όρια ενός ιδιότυπου ερωτισμού, ο οποίος ενυπάρχει σ' όλο σχεδόν το κείμενο- ενώπιον έκπληκτου κοινού χάριν της τέχνης, έχει συνειδητοποιήσει ότι το βάθος αυτό της τέχνης δεν είναι απαραίτητα και η αλήθεια που ψάχνει. Η αλήθεια που αναζητά το θλιμμένο αυτό κορίτσι, όπως το ίδιο την αντιλαμβάνεται, είναι στους γονείς της: στη μητέρα, την οποία έχασε διά παντός, και στον πατέρα που χρόνια και χρόνια έχασε το καθαρό του βλέμμα, τη γαλήνια θέαση της ζωής. Αυτό η Μαρίνα το γνωρίζει πολύ καλά, όπως και τη χυδαία καθώς και ακραία σεξουαλική ατίμωση που δέχτηκε ο πατέρας της στη φυλακή, κάτι που ποτέ δεν παραδέχτηκε. Ήρθε όμως η ώρα. Η ανάκριση κρίνεται επιτυχής· ανακρινόμενος και ανακριτής ακόμη περισσότερο.

Σαν μια παλιννόστηση στα επικαλυμμένα γεγονότα του παρελθόντος, ο Μαγκλίνης χειρίζεται την ενσώματη γραφή με αξιοσημείωτο τρόπο. Αποφεύγοντας τις εύκολες λύσεις, επιλέγοντας την πυκνογραμμένη αφήγηση, επιτυγχάνει να σκιαγραφήσει την πρόσφατη εγχώρια Ιστορία, απ' τα έγκατα μιας πολύπαθης οικογένειας που θέλει ν' αποφύγει το χάσμα μεταξύ παρόντος και παρελθόντος, δίχως ν' αρνείται τίποτε, απαλείφοντας ταυτόχρονα ό,τι συνηθισμένα γλυκανάλατο θα μπορούσε να τον παγιδεύσει. Η επιτυχία όλου του εγχειρήματος έγκειται βέβαια στο ότι ο συγγραφέας, με γλώσσα ώριμη και καλά φιλτραρισμένη, αγγίζει τη γύμνια και θωπεύει το πάθος όλων αυτών που θέλει ν' αφηγηθεί, επιστρέφει στο σώμα ως κινούν όχημα του κόσμου, καθιστώντας την «Ανάκριση» ένα κείμενο τόσο καλά δομημένο όσο και περιέχον τη δόση του ακραία ανθρώπινου που η λογοτεχνία καλείται να φέρει.

Δημήτρης Αθηνάκης

[Το κείμενο δημοσιεύτηκε στο «Α-βιβλίο» της «Απογευματινής», τεύχος Ιανουαρίου 2009]

Copyright©Δημήτρης Αθηνάκης / athinakisdimitris.wordpress.com

αρχή σελίδας

Σπύρος Αραβανής: Ποιήματα από το βιβλίο «Η ανοσία της άγνοιας». Εκδόσεις Οδός Πανός

Αποχαιρετώ τους ποιητές μας θα πει
Στον Μανόλη Αναγνωστάκη

Αποχαιρετώ τους ποιητές μας θα πει
ότι θάβω στο χώμα κάλυκες
από σφαίρες
που η ζωή ανάλωσε στη μάχη με το χρόνο,
από άνθη
που ο χρόνος προσέφερε, σημάδι αγάπης, στη ζωή.
Αποχαιρετώ τους ποιητές μας θα πει
οτι στα σπλάχνα μιας γυναίκας
κάπου στον κόσμο,
κυοφορείται ένα έμβρυο
που θα γίνει
η αυριανή λέξη,
η αυριανή σιωπή.
Αποχαιρετώ τους ποιητές μας θα πει
ότι ο κόσμος θα συνεχίζει
να ερωτεύεται,
να ονειρεύεται
και να θρηνεί,
ασφαλής
ότι κάποιος άλλος πέθανε στη θέση του,
ότι κάποιος άλλος έζησε γι' αυτόν.

#

Ποιος μας λυπάται;

Εκείνες οι λέξεις
που πέσανε στο χαρτί
-ρινίσματα από σκέψεις-
ποιος τις θυμάται;
Κι εκείνα τα χρόνια
που μπήκαν στη ζωή μας
-λαθρομετανάστες σε φορτηγό-
ποιος τα χρεώθηκε;
Τώρα που μιλάμε
με φιωμένη την πένα

και οι μέρες κρατούν το διαβατήριό μας
μέσα στα δόντια
-λεία από άγριο κυνήγι-
ποιος μας λυπάται;

#

Νεκρικές φωνές

Άκουσα
τους πρώτους μου νεκρούς
να μου φωνάζουν:
«Σκάψε τη θάλασσα
όργωσε τον άνεμο
άντλησε τη γη»
Άσ' τους, είπα.
Θα 'ναι οι παρενέργειες της Αγρύπνιας.
«Τρύγησε τον ήλιο
σκάλισε τα φύλλα
μύρισε την πέτρα»
Συνέχισαν εκείνοι.
Άσ' τους, σκέφτηκα
Θα 'ναι τα παραμιλητά της Σιωπής.
«Φίλησε τον λύκο
πρόδωσε το πρόβατο
ξεγέλασε το γύπα»
Επέμεναν αυτοί.
Μα επέμενα και εγώ.
Αυτοί νεκροί.
Εγώ εδώ.
Τα ίδια λάθη για να κάνω.

#

Ένα κορίτσι χαμένο στις μνήμες

Ένα κορίτσι χαμένο στις μνήμες
Επέστρεψε μια νύχτα ακροπατώντας
Την δέχτηκαν στο πάτωμα οι σανίδες
Χωρίς ούτε ένα τρίζιμο, σιωπώντας
Μπήκε στο σπίτι μέσα απ' το φεγγίτη
Κόρη στερνή της λήθης και του ονείρου
Το δέρμα τρύπησε βαθιά με το νύχι
Κι έσταξε αίμα ως την πόρτα του κήπου
Την κύκλωσαν τα δυο σκυλιά στην πύλη
Την μύρισαν σαν πρόσωπο δικό τους

Αυτή τους χάιδεψε τη ράχη σαν μια φίλη
Και πρώτη χάθηκε πριν το φευγικό τους.

#

Πουθενά εσύ

Παντού λέξεις, νοήματα, σκέψεις.
Σαν σκοτωμένα ζώφια σε τζάμι.
Μυαλό κλειστό
κηλιδωμένο από το αίμα.
Παντού λέξεις, νοήματα, σκέψεις.
Πουθενά εσύ.
Έστω στο αίμα.

Copyright© Σπύρος Αραβανής (poiein.gr)

[αρχή σελίδας](#)

Μεταφράσεις Γιώργου Κεντρωτή: Pablo Neruda

[Μ' ΑΡΕΣΕΙΣ ΑΜΑ ΣΩΠΑΙΝΕΙΣ...]

Μ' αρέσεις άμα σωπαίνεις, επειδή στέκεις εκεί σαν απουσία
κι ενώ μεν απ' τα πέρατα με ακούς,
η φωνή μου εμένα δεν σε φτάνει.
Μου φαίνεται ακόμα ότι τα μάτια μου σε σκεπάζουν πετώντας
κι ότι ένα φιλί, μου φαίνεται,
στα χείλη σου τη σφραγίδα του βάνει.

Κι όπως τα πράγματα όλα ποτισμένα είναι από την ψυχή μου,
έτσι αναδύεσαι κι εσύ μέσ' απ' τα πράγματα,
ποτισμένη απ' τη δική μου ψυχή.
Του ονείρου πεταλούδα, της ψυχής μου εσύ της μοιάζεις έτσι,
σαν όπως μοιάζεις και στη λέξη μελαγχολία, καθώς ηχεί.

Μ' αρέσεις άμα σωπαίνεις, επειδή στέκεις εκεί σαν ξηνητεία.
Κι άμα κλαις μου αρέσεις,
απ' την κούνια σου πεταλούδα μικρή μου εσύ.
Κι ενώ μεν απ' τα πέρατα με ακούς,
η φωνή μου εμένα δεν μπορεί να σ' αγγίξει:
Άσε με τώρα να βυθιστώ κι εγώ σωπαίνοντας
μες τη δική σου σιωπή.

Άσε με τώρα να σου μιλήσω κι εγώ με τη σιωπή

τη δικιά σου
που είναι απέριττη σα δαχτυλίδι αρραβώνων
και που λάμπει σαν αστραπή.
Είσαι όμοια με την νύχτα, αγάπη μου,
η νύχτα που κατηφορίζει έναστρη.
Απόμακρη και τωσηδά και απ' αστέρια φτιαγμένη
είναι η δικιά σου σιωπή.

Μ' αρέσεις άμα σωμαίνεις, επειδή στέκεις εκεί σαν απουσία.
Μακρινή κι απαρηγόρητη, σα να σε σκέπασε χόμα.
Μια λέξη μόνο αν πεις, ένα χαμόγελο - μου αρκεί
για να πανηγυρίσω που είσαι εδώ κοντά μου ακόμα.
*

Από το βιβλίο: Pablo Neruda, «Είκοσι ερωτικά ποιήματα και ένα τραγούδι χωρίς καμμιάν
ελπίδα», μετάφραση Γιώργος Κεντρωτής, Τυπωθήτω, Αθήνα 2005, σελ. 57 επ.

ΤΟ ΚΑΤΑΠΟΝΤΙΣΜΕΝΟ ΡΟΛΟΪ

Υπάρχει τόσο άραχλο φως στους τρίςβαθους αιθέρες
και τόσες διάστασές τους εκιτρινίσαν εντελώς αδοκήτως,
που δε πέφτει πλέον ο άνεμος
μα κι ούτε ανασαίνουνε πλέον τα φύλλα.

Επίσημη μέρα Κυριακή κρεμιέται απάνω απ' τα πελάγη,
καράβι βουλιαγμένο αύτανδρο θα 'λεγες στον πόντο,
και μια σταγόνα χρόνος σκαληνός
χιμούν από τις σκαλινάδες
υγρασίες φορώντας διάφεγγες
που σβέλτες, καθώς είν', σου κόβουν τα ήπατα.

Υπάρχουν μήνες στοιβαγμένοι
με βάρος σοβαρό σ' ένα ρούχο
που θες να το μυρίσεις κλαίγοντας με τα μάτια κλεισμένα,
όπως υπάρχουνε και χρόνια συναγμένα
σ' ένα τυφλό σημάδι του νερού βορβορώδες, χαλκοπράσινο·
υπάρχει η εποχή
που ούτε τα δάχτυλα ούτε το φως αγγίζανε,
πολύ πιο πολύτιμη κι από σπασμένη βεντάλια,
πολύ πιο αμίλητη κι από ξεθαμμένο ποδάρι,
όπως υπάρχει και των διαλυμένων ημερών
η εποχή η γαμήλια
σ' έναν τάφο μέσα θλιβερό
που τον διαπλέουνε ψάρια και χέλια χίλια.

Πέφτουν του χρόνου τ' ανθοπέταλα,
πέφτουν, ασταμάτητα πέφτουν,
πέφτουν σαν αλεξιβρόχια αλώμενα
που μοιάζουν ουρανό στερέωμα,
πέφτουνε και ολοένα μεγαλώνουν πέφτοντας,
και δεν είναι παρά μόλις
μια καμπάνα που ποτέ πιο πριν δεν έτυχε να δούμε,
και δεν είναι παρά μόλις
ένα ρόδο μούσκεμα, μια μέδουσα, ένα μακρύ
κερματισμένο χτύπημα,
που όμως δεν είναι αυτό, αλλά κάτι άλλο, κάτι που μόλις
που σ' ακουμπά κι ευθύς αμέσως σβήνει,
χνάρι δεμένο, μπερδεμένο
δίχως σάλαγο και με κανέναν ήχο
και δίχως καν ανάκατα πουλιά,
αρωμάτων κηλαϊδισμός λιπόθυμος
όσο και φυλών ανθρώπων.

Κατακαμπίς τανύστηκε απάνω από τα βρύα το ρολόγι
και με την ηλεκτρική του τη μορφή
εχτύπησε τό 'να του ισχίο·
λαβωμένο τρέχει τώρα και σαθρό
κάτω απ' το θρο των τρομερών νερών
που φριχτότατα εκεί κυματίζουν
με εκκενώσεις ρευμάτων κεντρικών.

Από το βιβλίο: Πάμπλο Νερούδα, «Στα χθόνια δώματα», Μετάφραση Γιώργος Κεντρωτής,
ύψιλον / βιβλία, Αθήνα 2007, σελ. 146-147.

copyright©Γιώργος Κεντρωτής (alonakitispoiisis.blogspot.com/)

[αρχή σελίδας](#)

Γιώργος Μίχος: Ένα ποίημα για τον Στράτο

Από έξω η Ελλάδα φαίνεται καλύτερα
εικόνες αστυνομικών στηρίζουν την Ακρόπολη.
Αν μη τι άλλο να μας δέχονται για εκείνα
που στην ημεδαπή είναι της περιφρόνησης.

Κάποιες χιλιάδες Φιλελλήνων βρήκαν πεντακόσιους
κατσαπλιάδες και παρέδωσαν τον τόπο
σ' αυτούς τα παιδιά τους και τα εγγόνια τους.
Θέλανε αμαξά με φράκο να τους πάει στο Σούνιο
και στήσανε γι αυτό ένα θνησιγενές κρατίδιο.

Έκτοτε καίμε κι όλο χτίζουμε πληγώνοντας
το αχειροποίητο του τόπου. Όχι για πουκάμισα
αδειανά, μα μοναχά για πεντακόσιους κατσαπλιάδες
αυτούς παιδιά εγγόνια και το υπηρετικό
προσωπικό τους. Έκτοτε καίμε ανθρώπους
και χτίζουμε αναχώματα, προπάντων μην περάσει
αεράκι αξιοπρέπειας από καμιά χαραμάδα.

Ότι υπήρξε της ψυχής δυο αιώνες τώρα έγινε
από πείσμα και με έξοδα αυτών που το επιθυμούσαν
μόνο σπατάλη το επίσημο κι εμπόδια: να μην υπάρχει
εδώ κανείς κι αν θα φανεί να πάει αλλού και
μ' άλλους. Έτσι μονάχα πάνω στο καμμένο
άνθισε ό,τι άνθισε, μια περηφάνια από κάτω
τόσο μεγαλύτερη όσο και πιο σκυμμένη η μέση
των κατσαπλιάδων που λυμαίνονται τον τόπο.

Από έξω η Ελλάδα φαίνεται καλύτερα . Το ξέρει
ο μετανάστης, ο σπουδαγμένος έξω και ο πρόσφυγας
είναι ένα φως που το πληγώνουν τα έργα των ανθρώπων της
ένα κομμάτι σπλάγχο που μυρίζει Όμηρο να το ακούς
σε Εράσμια Προφορά και να το μεταφράζεις
σε κουβεντούλες της γιαγιάς σου μέσα σου.

Θέλω να τον μισήσω αυτόν τον τόπο αλλά
με κρατάει το φως , ένας χορταριασμένος τάφος
κι ένα τραγούδι που το λες ορθός σε στάση προσοχής
για τόσο δροσερό σπαταλημένο αίμα. Για πεντακόσιους
κατσαπλιάδες τα παιδιά και τα εγγόνια τους.

Η Ελλάδα φαίνεται καλύτερα απέξω. Η Ελλάδα
η δεύτερη του κάτω κόσμου μια υπόσχεση
να ρίχνει φως που δυό αιώνες τώρα
πληγώνουνε τα έργα των ανθρώπων της.
Η Ελλάδα απέξω, φίλε μου, είναι ένα πληγωμένο φως.

Copyright© Γιώργος Μίχος (<http://giorgosmixos.blogspot.com>)

(Ευχαριστώ εκ βαθέων τον φίλο Γιώργο για το αφιέρωμα, [Στράτος](#))

[αρχή σελίδας](#)

Γιώργος Γέργος

V

πήρα κι εγώ μια καινούρια πληγή
σαν να μην έφτανε η άλλη

πήρα κι εγώ μια καινούρια χαρά

γυρίζει τώρα και κοιτάζει συνέχεια
και με κοιτάζει και κοιτάζει συνέχεια
τη λύση τον όλεθρο σα διψασμένος σκύλος

ο δρόμος της είναι ο δρόμος
του περιμένοντας τη νύχτα
τα μάτια της μάτια είναι
της μεταξύ των θλίψεων θλίψης

θα ήταν τότε σαν να' τρεχες, θηρίο μέσα μου
θα' ταν συνήθως το άλλο μου σώμα
που θα καταβρόχθιζες
θηρίο με τα ονόματα
στα χέρια σου
να με καρφώνουν ακίνητο
ζωές ολόκληρες
επάνω στη ζωή μου

μα κι απ' τον κύκλο
γυμνός από τον κύκλο επανέρχομαι
και τώρα σχηματίζομαι
συνθλίβοντας
επάνω μου
το ποίημα

-----XII

της Ελένης Θαλασσινού.

δεν θα θρηνήσω άλλο
ίσως γιατί έχω δυο σακατεμένα χέρια
που ό,τι κι αν έβρισκα μέσα τους ήθελε
να χιμήξει επάνω μου να αδειάσει επάνω μου
κι από μένα να φύγει τρέχοντας
ύστερα
να φύγει τρέχοντας
σαν από φόνο

κύριος τώρα κύριος εαυτού στον ουρανό της μνήμης
και στην αγάπη του απογεύματος όπου
συχνά αστράφτουν οι ορίζοντες
όπως αστράφτει το μέσα μου
διότι κάποτε
κατάφερε να ξεγελάσει την βαρύτητα

κι ας μη το μάθει άλλος κανείς, μα
εσύ πρέπει να ξέρεις
πως η σκιά μου σκαρφαλώνει τα βράδια
πάνω από ολονών σας τον ύπνο
βγάζοντας απ' τις τσέπες της
παλιούς, ασημένιους αναπτήρες
πυρπολώντας τα φωτοστέφανα

γι' αυτό κι εγώ δε θα θρηνήσω άλλο
ίσως γιατί σήμερα το πρωί
κάτω απ' την κούπα του καφέ
απόμεινε μια στρόγγυλη σιωπή στο τραπέζι
κι εγώ- ελλείπει χαρτοκόπτη,
κάρφωσα στο κέντρο της ένα κουζινομάχαιρο

έπειτα οι ώρες έως τώρα κύλησαν αναίμακτες
εξόν από ένα βουητό στον ουρανό
όπως όταν περνάει ένα αεροπλάνο
ή όπως όταν πεθαίνει
στον κόσμο κάπου
μία μητέρα.

Copyright©Διονυσία Ντάλιου

[αρχή σελίδας](#)

Σταύρος Λαμπράκης

Στο στόμα

Μεσ' το
στόμα
ακόμα επανα
λαμβάνω
πάνω
κάτω
τα ίδια πως

από ώρας
τώρα
τάχα
ζω.

λέω ότι θα φύγω να σε αφήσω, αλλά απλά

Μπλοφάρω
για φάρο εσύ
είχες κάτι
ότι-ότι
και εγώ
είμαι ένας
όποιος και όποιος.
τι σημασία έχει τώρα
τέλος
τελεία και παύλα
μου λες.

Τυγαία δεν

βρεθήκαμε
βαρεθήκαμε
να λέμε
-κάνε κάτι
εσύ
-να κάνω κάτι
εγώ
να γλιτώσουμε
τον διάλογο

Copyright©Σταύρος Λαμπράκης

[αρχή σελίδας](#)

Θεωρία - Λίτσα Χατζοπούλου:*Ένα ταξίδι που ξεκίνησε από τη Μάντσα...*

Το πρώτο μέρος του μυθιστορήματος *Ο χαρισματικός ιδαλγός Δον Κιχώτης της Μάντσα* εκδόθηκε στη Μαδρίτη το 1605. Ο συγγραφέας του Μιγκέλ ντε Θερβάντες (1517-1616) είχε λάβει μέρος στη ναυμαχία της Ναυπάκτου (1571), είχε αιχμαλωτιστεί από Αλγερινούς πειρατές και είχε δοκιμάσει τις δραματουργικές του ικανότητες χωρίς όμως επιτυχία. Αλλά ο *Δον Κιχώτης*, αυτή η ιδιόμορφη σάτιρα των ιπποτικών ρομάντσων, του χάρισε αμέσως φήμη. Η

επιτυχία συνεχίστηκε και το 1615, οπότε εκδόθηκε το δεύτερο μέρος. Η πρώτη ενιαία έκδοση έγινε στη Βαρκελώνη το 1617, ένα χρόνο μετά τον θάνατο του Θερβάντες.

Ακόμη κι αν κανείς δεν έχει διαβάσει το μυθιστόρημα, μπορεί να υποπτευθεί περί τίνος πρόκειται από τη λέξη «δονκιχωτικός» που υπάρχει σε όλες τις ευρωπαϊκές γλώσσες και σημαίνει εκείνον που προσπαθεί ν' αναστήσει έναν χαμένο κόσμο ή εκείνον που μάχεται για μια καταδικασμένη υπόθεση, όχι επειδή διαθέτει το ήθος ενός προμηθεϊκού/βυρωνικού επαναστάτη αλλά επειδή ζει σε μια αυταπάτη και δεν έχει συναίσθηση της πραγματικότητας.

Πρωταγωνιστής του μυθιστορήματος είναι ο Αλόνσο Κιχάνο, ένας μεσήλικας ευγενής, που ζει σε κάποια περιοχή της Μάντσα. Φανατικός αναγνώστης των ιπποτικών μυθιστοριών, τις ερμηνεύει κατά γράμμα και τις θεωρεί πιστές απεικονίσεις της πραγματικότητας, ακόμη κι όταν προσκρούουν στην κοινή λογική. Αποφασίζει λοιπόν να γίνει περιπλανώμενος ιππότης και να ζήσει σύμφωνα με τον ηθικό κώδικα και τα ιδεώδη της ιπποσύνης: θα υπερασπίζεται τους αδύνατους, θα τιμωρεί τους ισχυρούς και βέβαια θα παραμένει αιώνια αφοσιωμένος στην αγαπημένη του. Έτσι, φοράει την αυτοσχέδια πανοπλία του, αυτοαποκαλείται «Δον Κιχώτης της Μάντσα», ονομάζει το κοκαλιάρικο άλογό του «Ροσινάντε» και στο πρόσωπο της νεαρής αγρότισσας Αλδόνζα Λορέντσο βλέπει τη «Δουλτσινέα δελ Τομπόσο», την ευγενική δεσποσύνη των λογισμών του. Στην ιπποτική αποστολή παίρνει ως ακόλουθο τον γείτονά του Σάντσο Πάντσα και η πρώτη τους περιπέτεια είναι η «μάχη» με τους ανεμόμυλους, που για τον Δον Κιχώτη ήταν μοχθηροί γίγαντες.

Στο δεύτερο μέρος, που θεωρείται πιο φιλοσοφικό καθώς εμβαθύνει στο θέμα της πλάνης και της αυταπάτης, περιγράφονται οι φάρσες που σκαρώνουν οι πλούσιοι άρχοντες εις βάρος του Δον Κιχώτη, ο οποίος βυθίζεται σε μελαγχολία. Το μυθιστόρημα τελειώνει με τον πρωταγωνιστή να αποκτά πλήρη συναίσθηση της πραγματικότητας και να αποκηρύσσει την ιπποτική ζωή. Η μελαγχολία του όμως διαρκώς μεγαλώνει. Ο Σάντσο προσπαθεί να τον ξανακάνει «Δον Κιχώτη» - δηλαδή να τον επαναφέρει στον χαμένο ιδανικό του κόσμο - αλλά αποτυγχάνει. Εν τέλει, ο Αλόνσο πεθαίνει με σώας τας φρένας - αλλά συντετριμμένος.

Στους τέσσερις αιώνες της λογοτεχνικής του ζωής, το μυθιστόρημα έχει ερμηνευτεί με ποικίλους τρόπους. Αρκετοί μελετητές το χαρακτήρισαν ως «μυθιστόρημα της αποτυχίας», ορισμένοι είδαν πίσω από την πλοκή του τη σύγκρουση του παλιού και του καινούριου κόσμου ή τη σύνοψη της ευρωπαϊκής εμπειρίας από την αισιοδοξία της Αναγέννησης στην απαισιοδοξία που γεννούσε η στροφή σε έναν νέο πολιτικό και θρησκευτικό συντηρητισμό, μερικοί το ερμήνευσαν ως έκφραση της προσωπικής νοσταλγίας του Θερβάντες για το δικό του «δονκιχωτικό» παρελθόν, ενώ άλλοι το διάβασαν ως αλληγορία της αυταπάτης της ισπανικής αυτοκρατορίας, που αν και είχε χάσει την παλαιά της αίγλη και ισχύ, εξακολουθούσε να ζει μέσα στην ψευδαίσθηση του μεγαλείου της. Το φιλοσοφικό ενδιαφέρον του δεύτερου μέρους δεν πέρασε βέβαια απαρατήρητο. Έτσι, ο γάλλος φιλόσοφος Μισέλ Φουκό θεωρεί ότι η σύγκρουση του Δον Κιχώτη είναι ένα λαμπρό επεξηγηματικό παράδειγμα της μετάβασης σε νέες μορφές σκέψης στα τέλη του 16ου αιώνα και την αποδίδει στο γεγονός ότι ο ευφάνταστος ευπατρίδης δεν έχει μάθει να διακρίνει τη σημειωτική από την ερμηνευτική.

Αμέσως μετά την έκδοση του πρώτου μέρους το μυθιστόρημα γνώρισε τεράστια εκδοτική επιτυχία. Μάλιστα ο εκδότης έστειλε σημαντικό αριθμό αντιτύπων στην Αμερική, ελπίζοντας ότι θα πουληθούν σε καλύτερη τιμή. Αν και τα περισσότερα χάθηκαν σ' ένα ναυάγιο κοντά στην

Κούβα, 70 έφτασαν στη Λίμα του Περού. Μέσα σε οκτώ μήνες εμφανίστηκαν πειρατικές εκδόσεις στη Μαδρίτη, τη Λισαβόνα και τη Βαλένθια, ως το 1608 είχαν γίνει επτά (νόμιμες) ανατυπώσεις και ως το 1612 είχαν γίνει μεταφράσεις στα γαλλικά, τα γερμανικά, τα ιταλικά και τα αγγλικά. Ανάλογη επιτυχία σημείωσε και το δεύτερο μέρος (1615), που ανατυπώθηκε αμέσως στις Βρυξέλες, τη Βαλένθια και τη Λισαβόνα.

Η απήχηση του μυθιστορήματος στην ευρωπαϊκή λογοτεχνία δεν άργησε να φανεί. Λέγεται ότι ο Σαίξπηρ, σύγχρονος του Θερβάντες, εμπνεύστηκε από τον *Δον Κιχώτη* το χαμένο έργο *Καρντένιο*. Από τον 18ο αιώνα μέχρι σήμερα, πολλοί συγγραφείς έχουν επηρεαστεί από τον χαρακτήρα ή τις περιπέτειες του ψηλόλιγνου ιππότη. Ο Χένρι Φίλντιγκ έγραψε το *Τζόζεφ Άντριους* (1742) «κατά μίμηση» του Θερβάντες, ο Λορενς Στέρν εμπλούτισε το *Τρίστραμ Σάντι* (1759-67) με πλήθος διακειμενικών αναφορών στον *Δον Κιχώτη*, στο μυθιστόρημα της Σάρλοτ Λένοξ *Η θηλυκή Κιχώτης* (1752) πρωταγωνιστεί μια νεαρή γυναίκα που η ανάγνωση αισθηματικών μυθιστοριών την παραπλανά ως προς τη φύση της πραγματικότητας, και το δοκίμιο του Χόρχε Λουΐς Μπόρχες *Πιέρ Μενάρ, ο συγγραφέας του Δον Κιχώτη* (1939) αναφέρεται σ' έναν φανταστικό συγγραφέα του 20ού αιώνα, που επιχειρεί να ξανασυνθέσει το μυθιστόρημα. Ο Δον Κιχώτης εμφανίζεται ως χαρακτήρας στο έργο *Καμίνο Ρεάλ* (1953) του Τενεσί Ουίλιαμς, ενώ ένας απόγονός του πρωταγωνιστεί στο *Μονσινιόρ Κιχώτης* του Γκρέιαμ Γκριν (1982). Οι μελετητές έχουν εντοπίσει επιδράσεις του θερβαντικού ήρωα στον Σάμιουελ Πίκουϊκ του Ντίκενς, στον ντ' Αρτανιάν του Δουμά, στον Μίνσκιν του Ντοστογιέφκι, και στη Μαντάμ Μποβαρύ του Φλομπέρ.

Από τον 17ο αιώνα το μυθιστόρημα ενέπνευσε δεκάδες μουσικούς που συνέθεσαν όπερες, μουσική για μπαλέτο ή συμφωνικά έργα. Ανάμεσά τους ο Σαλιέρι (1770), ο Μέντελσον (1827), ο Ντονιτσέτι (1833), ο Στράους (1898), ο Ραβέλ (1932), ο Γκέρχαρτ (1940-41). Το πιο γνωστό μπαλέτο είναι του Μίνκουσ και του Πέτιπα, που ανέβηκε στο θέατρο Μπολσόι της Μόσχας το 1869. Ακολούθησαν πολλές παραστάσεις μέχρι την εποχή μας, αλλά παραμένει θρυλική εκείνη του Νουρέγιεφ με το Μπαλέτο της Αυστραλίας, η οποία μάλιστα φιλμογραφήθηκε το 1972. Δημοφιλής επίσης ήταν η όπερα του Μασνέ που ανέβηκε το 1910, με πρωταγωνιστή τον ρώσο βαθύφωνο Φιοντόρ Σαλιάπιν, για τον οποίον άλλωστε γράφτηκε ο ρόλος.

Ζωγράφοι, γλύπτες και σκιτσογράφοι-κομίστες έχουν δώσει αμέτρητες εικαστικές αναπαραστάσεις του Δον Κιχώτη. Ο Γκυστάβ Ντορέ, ο Ονορέ Ντομιέ, ο Σαλβαδόρ Νταλί και ο Αντόνιο δε λα Γκάνταρα έκαναν σειρές πινάκων και σχεδίων εμπνευσμένων από σκηνές του μυθιστορήματος, ενώ το σκίτσο του Πικάσο αποτελεί πλέον ένα είδος «εμβληματικής» αφίσας. Από το 1987 λειτουργεί στο Μεξικό το «Μουσείο Εικονογραφίας του Δον Κιχώτη» με εικαστικά έργα και εικονογραφημένες εκδόσεις του μυθιστορήματος.

Ο κινηματογράφος ήταν ίσως το καταλληλότερο μέσο για να αποδώσει το φαντασιακό καμβά του έργου και το παιχνίδι μεταξύ ψευδαισθήσης, πλάνης και πραγματικότητας. Η πρώτη (βουβή) ταινία γυρίστηκε το 1915, και από το 1933 υπήρξαν δεκάδες κινηματογραφικές μεταφορές. Ανάμεσά τους, η ταινία του Γκριγκόρι Κοζίντσεφ με πρωταγωνιστή τον Νικολάι Τσερκάσοφ και μουσική του Γκαράγιεφ (1957), η κινηματογραφική εκδοχή του επιτυχημένου μιούζικαλ *Ο άνθρωπος της Μάντσα* (1972), σκηνοθετημένη από τον Άρθουρ Χίλερ (με τον Πίτερ Ο'Τουλ και τη Σοφία Λόρεν), η ημιτελής ταινία του Όρσον Ουέλς (1955) και ο *Δον Κιχώτης* του Πίτερ Γέιτς (2000) με τον Μπομπ Χόσκινς και την Ιζαμπέλα Ροσελίνι, ενώ αναμένεται η ταινία του

Τέρι Γκίλιαμ *Ο άνθρωπος που σκότωσε τον Δον Κιχώτη* (2011). Αξίζει να σημειωθεί ότι, αν όχι η πρώτη, πάντως σίγουρα μία από τις πρώτες σεναριακές διασκευές του μυθιστορήματος έγινε από τον Νίκο Καζαντζάκη το 1931-32, δυστυχώς όμως δεν φιλομογραφήθηκε.

Όταν ο Θερβάντες έγραφε τον *Δον Κιχώτη* ασφαλώς δεν φανταζόταν την απήχηση που θα είχε στη δυτική κουλτούρα – και αν έχουν δίκιο οι μελετητές δεν ε γνώριζε ούτε τι ήταν αυτό που έγραφε: επειδή, αν και η πρόθεσή του ήταν να σατιρίσει τα δημοφιλή πλην παρηκμασμένα ιπποτικά ρομάντσα, εν τέλει δεν κατάφερε (ή δεν θέλησε) να δημιουργήσει ανάμεσα στον ήρωα και στον αναγνώστη τη συγκινησιακή εκείνη απόσταση που απαιτεί η σάτιρα. Αιώνες τώρα, ο «χαρισματικός ιδαλγός» παραμένει απολύτως συμπαθής, δημιουργώντας την υποψία (ή τη βεβαιότητα) πως, αν κάποιος φταίει για την αποτυχία του, δεν είναι ο ίδιος αλλά η κοινωνία που έχει αλλάξει.

Copyright© *Λίτσα Χατζοπούλου* / Email: litsah@gmail.com

[αρχή σελίδας](#)

Κώστας Νησιώτης: *Ο δικός μου Σεφέρης*

Η ΒΡΟΧΗ

-Στην Κοιλιάδα του Θανάτου δεν βαδίζεις ποτέ μόνος, είπε καθησυχαστικά ο πάστορας στη διπλανή θέση.

Κούνησα το κεφάλι μου. Έτσι πίστευα κι εγώ κάποτε.

Το λεωφορείο μια νικέλινη βολίδα στη μοναχική μαύρη ρίγα της ερήμου. Πίσω μας το Λος Αντζελες ένας σωρός ακατάστατα ασπροκούτια. Στον ορίζοντα η Σιέρα Νεβάδα. Τρισήμισι ώρες μέχρι το «Φούρνο».

Είχα ακούσει πολλά για την Κοιλιάδα του Θανάτου. Για την άξενη γούβα 85 μέτρα κάτω από τη θάλασσα, με θερμοκρασίες να ξεπερνούν τους πενήντα βαθμούς τέτοια εποχή.

-Τι σ'έπιασε να πας ντάλα καλοκαίρι, γέρος άνθρωπος; με ρώτησε η Ρέα.

-Αν δεν τη δω στη βράση της πότε θα τη δω; Η παλληκαρίσια απάντησή μου.

Γύρευα τη ζέστη όπως κάθε ρευματικός. Η υγρασία που μάζεψα παιδί στο Βέλγιο. Εκεί έβρεχε χειμώνα-καλοκαίρι. Ο Νώε μας άφησε έξω από την Κιβωτό για τιμωρία, έλεγα στην αδελφή μου. Μόνο ο πατέρας μας δε βρεχότανε. Πιο τιμωρημένος εκείνος, στις σήραγγες του Σαρλερουά να σκάβει για κάρβουνο. Θυμάμαι το παραιτημένο βλέμμα, τα πρησμένα χέρια. Ντρεπόταν και τα έκρυβε όταν καθόμασταν στο τραπέζι. Τα έκανε γροθιές κι έσφιγγε τη μαυρίλα του, τον πόνο που δε θα ξανάβλεπε τον τόπο του.

Στην Κοιλιάδα του Θανάτου βρέχει σπάνια. Το ίδιο το χρώμα απωθεί τη βροχή, την στέλνει πίσω στα σύννεφα.

Ηρθαμε στη Καλιφόρνια να στεγνώσουμε και να προκόψουμε, η Ρέα κι εγώ. Πιάσαμε δουλειά σε μια φάμπρικα φρουτοχυμών. Το εργοστάσιο ρούφηξε στα ανοξείδωτα χωνιά του ότι όνειρα μας είχαν απομείνει. Στραγγίξαμε. Δεθήκαμε ο ένας στη μοναξιά του αλλουνού. Δεμάτι ξεχασμένο σε θερισμένο κάμπο.

Το λεωφορείο σταμάτησε. Φτάσαμε στη γούβα. Το θερμόμετρο έδειχνε 52 βαθμούς. Βγήκαμε έξω σαστισμένοι. Εβραζε ο κόσμος. Σαν να μου φόρεσαν σιδερένια μάσκα. Δεν είπα τίποτα. Ακολούθησα τους άλλους. Ένωσα μια ζάλη, άρχισα να παραπατάω. Με πήραν σηκωτό πίσω

στο λεωφορείο και με ξάπλωσαν στα καθίσματα. Τα αυτιά μου βούιζαν. Μετά το βουητό σταμάτησε.

Ένιωσα στάλες στο πρόσωπό μου. Ψιγάλιζε.

Ήταν η βροχή του Σαρλερουά. Τη μύρισα πάνω από τη λάβρα. Νοτισμένο κάρβουνο. Οι πυρωμένες λαμαρίνες άχνιζαν λες και ανάσαιναν.

Κάθισα στο τιμόνι κι οδήγησα το ασημένιο λεωφορείο έξω από την Κοιλάδα του Θανάτου.

Copyright© Κώστας Νησιώτης

[αρχή σελίδας](#)

Γρηγόρης Πανταζόπουλος

ΕΡΗΜΙΑ

Πώς να περάσω μόνος
απ' όλη αυτή
τη νυχτωμένη ερημιά
που δεν έχει μονοπάτι.
Ας γίνω τουλάχιστον αγρίμι
για να μην κομματιάζομαι
στους θάμνους και στις πέτρες
αφού είναι να περάσω.

ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ

Η πίκρα ωριμάζει
μέσα στην ελπίδα
που διαψεύδεται
όπως το κουκούτσι
που όταν λιώνει ο καρπός
είναι έτοιμο

να φτάσει στο σκοπό του.

Copyright© Γρηγόρης Πανταζόπουλος

[αρχή σελίδας](#)

Σταύρος Λαμπράκης

Οι συμφωνίες Κυρίων

Των ψιλόλιγων κυρίων με τα μακρουλά πρόσωπα και τα ψηλά καπέλα
επισφραγίζονται με σφιχτές χειραψίες και πλούσια τσιμπούσια μέσα σε λόμπυ παριζιάνικων
ξενοδοχείων που μυρίζουν αβανέζικα πούρα
ενώ οι φτωχοί και στερημένοι, συνεννοούνται με ειλικρινή νεύματα
και χαμηλωμένα βλέμματα, μπεκρουλιάζοντας σε ολιγόφωιστα μεζεδοπωλεία
πίνοντας το μεροκάματο γουλιά γουλιά
εις υγείαν και εις καλήν αύριον.

Στο στόμα

Μεσ' το
στόμα
ακόμα επανα
λαμβάνω
πάνω
κάτω
τα ίδια πως
από ώρα
τώρα
τάχα
ζω.

λέω ότι θα φύγω να σε αφήσω, αλλά απλά

Μπλοφάρω
για φάρο εσύ
είχες κάτι
ότι-ότι
και εγώ
είμαι ένας
όποιος και όποιος.
τι σημασία έχει τώρα
τέλος
τελεία και παύλα
μου λες.

Τυχαία δεν

βρεθήκαμε
βαρεθήκαμε
να λέμε
-κάνε κάτι
εσύ
-να κάνω κάτι
εγώ
να γλυτώσουμε
τον διάλογο.

Το κερί

Το μοναδικό κερί αναμμένο είναι το δικό μου
σφηνωμένο, μοναχό, το ζεστό
στην άμμο και το μόνο
που αναρωτιέμαι είναι πόσο πρέπει να στέκει εκεί
δίπλα στα άλλα που ξεκουράζονται από ώρα
μέχρις ότου σιγά σιγά λιώσει και σκληρύνει
σε μια άλλη μορφή, όχι πια λιγνό και υπερήφανο
αλλά γυμνό και μετανιωμένο.

Το κερί 2

Το μοναδικό κερί αναμμένο είναι αυτό που
δεν έσβησε ο γέροντας με την αδύνατη του ανάσα.
Ίσως να 'ξερε, με κάποιο παράξενο τρόπο να 'ξερε
ότι πρέπει να μείνει εκεί λίγο περισσότερο από τα άλλα
που τώρα τα κρατά σαν ένα μπουκέτο ματσικόρυνδα,
περιμένοντας το δικό μου να σβήσει από μόνο του, μόνο του
μόνο όταν νιώσει έτοιμο.

Copyright©Δώρα Κασκάλη

[αρχή σελίδας](#)

Τριδα Κούτσα

Κεφάλαιο Α (Ξέρω Πώς Να Αρχίσω Αλλά Δεν Ξέρω Τι Να Πω)

«Ζω εκατομμύρια χρόνια εδώ αλλά στο σπίτι μου δεν έχω πατήσει ποτέ. Οι τοίχοι
χορταριασμένοι, κάδρα χαμένα σε έναν κήπο έρημο εδώ και κάμποσες ζωές. Νεκρά λουλούδια
κόκκινα και μπλε, γιασεμιά χωρίς άρωμα. Όταν »

Κλείνει τα μάτια κι όταν τα ξανανοίγει, έχει πια σκοτεινιάσει. Ακούει. Ο ήχος του νερού που
πέφτει με δύναμη μοιάζει με το χτύπο της καρδιάς του. Κοιτάει τις παλάμες του κ μετά τις
φλέβες κοντά στον καρπό του χεριού του. Φωσφορίζουν στο σκοτάδι. Χα! Κοίτα πώς φέγγει η
ζωή... Γελάει. Πρέπει να συγκεντρωθείς. Άκου. Τι ψάχνεις; Εντάξει, το είπαμε, τη Μάχη. Δε
σου λείπει η αγάπη, έτσι δεν είναι; Πρέπει να βρεις ήρωες πρώτα και πλοκή και στόχους και
μέσα και μετά να ξεκινάς να γράφεις. Και τι θα πει « ζω εκατομμύρια χρόνια εδώ»;

Κεφάλαιο Β (Το Μεγάλο Χιόνι Και Η Μικρή Πριγκίπισσα)

Το καλό με το πολύ χιόνι είναι ότι παραλύουν τα πάντα και γλιτώνεις κάνα δυο μέρες από τη
δουλειά. Έτσι έγινε και φέτος, κλείσανε οι δρόμοι και κλειστήκαμε κι εμείς στα σπίτια μας. Η
αδερφή μου με τράβαγε συνέχεια να βγούμε έξω στην αυλή να παίξουμε αλλά εγώ της είπα ότι
το χιόνι καίει τις βλεφαρίδες κι έμεινε τελικά μέσα. Αφού αποφάσισα ότι τα διάφορα
χειμωνιάτικα κλισέ του τύπου ζεστή σοκολάτα- τζάκι- αγκαλιτσες δεν είναι για μένα (καθότι δεν
διαθέτω τίποτα απ' αυτά), κάθισα στο γραφείο μου και προσπάθησα να συνεχίσω το συγγραφικό

μου έργο. Για κάποιο περίεργο λόγο ήμουν στις καλές μου και κοιτούσα τα παιδάκια που έτρεχαν έξω στο δρόμο.

Το χιόνι δεν του έκανε καμία αίσθηση. Νερό είναι, πέφτει στα μπαλκόνια και λιώνει. Αλλά οι άνθρωποι γελάνε, σκέφτηκε. Γιατί γελάνε; Το βέλος στην πυξίδα είχε αρχίσει να στριφογυρίζει πάλι, όταν ένιωσε ένα παγωμένο βλέμμα να τον καρφώνει. Γύρισε και είδε ένα μικρό κορίτσι καθισμένο σε ένα βράχο. Τον παρατηρούσε αρκετή ώρα κι όταν την είδε εκείνος, σηκώθηκε και τον πλησίασε. Ήταν ντυμένο παράξενα, σα να ερχόταν από άλλη εποχή, με ένα μακρύ γαλάζιο φόρεμα και μια κόκκινη κορδέλα στα μαλλιά. Μαύρα μάτια, φτιαγμένα από πολύτιμο σκοτάδι. «Τι κάνεις εκεί;» τον ρώτησε. Στάθηκα αμήχανος για μια στιγμή, μετά την είδα να χαμογελάει και γονάτισα κοντά της. «Έπεσα» της είπε. Χτύπησα κι έπεσα. Εκείνη έβγαλε την κορδέλα από τα μαλλιά της και μάζεψε λίγο χιόνι από κάτω. Το έβαλε στη χούφτα της κι άρχισε να το τρίβει πάνω στην κορδέλα. Και ξαφνικά, η κόκκινη κορδέλα δεν ήταν πια κόκκινη, αλλά λευκή. Κάτασπρη. Τίναξε όσο χιόνι είχε μείνει στα χέρια της και μου είπε να μη φοβάμαι, κι ότι εκείνη θα με γιάτρευε. Έκοψε την κορδέλα σε δυο κομμάτια και τύλιξε το ένα στον αριστερό μου καρπό, και το δεύτερο στον άλλο. Τα έσφιξε καλά και μετά μου είπε να κοιτάξω τον ήλιο που έβγαινε εκείνη την ώρα μέσα από το χιόνι. «Κοίτα πώς φέγγει η ζωή...» του είπε. «Εμείς οι πρίγκηπες πρέπει να το ξέρουμε καλά αυτό». Ποιοι εμείς, τη ρώτησα. «Εγώ κι εσύ» απάντησε.

Κεφάλαιο Γ (Ο Εχθρός Μας)

Όλη αυτή η μυθολογία περί Θανάτου έχει τις ρίζες της στο φόβο και την ελπίδα των ανθρώπων. Φόβο για το άγνωστο κι ελπίδα για μια νέα ζωή, τέλεια. Στήνουμε γιορτές για να τον ξεγελάσουμε και ξορκίζουμε το κακό με προσευχές, όταν όμως το βλέμμα μας πέφτει πάνω στο σπασμένο παράθυρο ξέρουμε.

Ατέλειωτη μέρα η σημερινή. Ήταν δύσκολο αλλά τον νικήσαμε. Έτσι δεν είπε ο Αρχηγός; Δεν ξέρουμε βέβαια με ποιον ακριβώς τα βάλαμε, ούτε πώς ακριβώς νικήσαμε, αλλά δεν έχει σημασία. Νικήσαμε. Θα περιφέρουμε αύριο στην πόλη τα κορμιά μας μαζί με τα λάφυρα. Θα χει και σημαίες, πολλές σημαίες. Γι' αυτές πολεμάμε. Για τον Αρχηγό. Είναι πολύ σπουδαίος ο Αρχηγός, γι' αυτό δεν εμφανίζεται σχεδόν ποτέ. Εγώ δηλαδή δεν τον έχω δει ποτέ, αλλά ξέρω ανθρώπους που τον είδαν και γλόμιασαν μπροστά στο μεγαλείο του. Είναι πολύ σπουδαίος ο Αρχηγός. Τον σέβονται όλοι και τον αγαπούν. Όχι πως δεν έχουμε και προδότες, αλλά αυτοί είναι λίγοι και πάντα καταλαβαίνουν το λάθος τους. Γι' αυτό φεύγουν μακριά από την πόλη μας και δεν τους ξαναβλέπει κανείς. Θα πάμε σπίτια μας τώρα και θα κοιμηθούμε. Είμαστε πολύ κουρασμένοι. Ο εχθρός είναι έξυπνος. Ξέρει να μπαίνει στο μυαλό και τις καρδιές μας. Μας ποτίζει κρασί και αμφιβολίες, αλλά εμείς ξέρουμε τι πρέπει να κάνουμε για να τον σκοτώσουμε. Μας έχει πει ο Αρχηγός μας. Σκύβουμε το κεφάλι και ψιθυρίζουμε λόγια μαγικά κι όταν ο εχθρός παραλύσει, τον θάβουμε ζωντανό μέσα στην άμμο. Δεν πεθαίνει βέβαια, το ξέρουμε, αλλά τουλάχιστον δεν ακούμε τα φριχτά του τραγούδια και τα σπαρακτικά γέλια. Και μετά ετοιμαζόμαστε για τον επόμενο αγώνα. Είναι πολύ σπουδαίος ο Αρχηγός μας.

Κεφάλαιο Δ (Τα Εικοσιτέσσερα Βήματα)

Μπορείς να βρεις το γράμμα της Καταστροφής; Ξέρω το Κάπα της Μάχης, ξέρω το Άλφα της Αρχής και το Ωμέγα του Τέλους, αλλά το γράμμα της Καταστροφής;

Κρατάω στα χέρια μου το κουτάκι με τα γράμματα. Τα ακούω να χοροπηδάνε μέσα στο κουτί και να μου φωνάζουν και να με ικετεύουν να τα ελευθερώσω. «Είμαστε τα Βήματα» λένε συνέχεια. Δεν ξέρω τι ακριβώς εννοούν, εγώ τα μόνα βήματα που ξέρω είναι τα εικοσιτέσσερα βήματα μέχρι το σπίτι μου. Είκοσι σκαλιά και τέσσερα βήματα ως την εξώπορτα. Μη σκοντάψω μόνο, μη σκοντάψω. Φτάνω επιτέλους στο Μάγο κι ακουμπάω το κουτί πάνω σε ένα γυάλινο σκαμνάκι. «Πρόσεχε! Θα πέσουν!» φωνάζει τρομαγμένος ο σοφός. «Αυτό που κρατάς παιδί μου, είναι το κλειδί για τα μυστικά της ανθρωπότητας!». Εγώ δεν ξέρω απ' αυτά παππού. Εγώ γεννήθηκα εδώ κι εδώ θα πεθάνω. Σ' αυτή την πως τη λες, την ανθρωπότητα, δε θα πατήσω ποτέ το πόδι μου. «Πάρε αυτά εδώ τα μαντζούνια και πήγαινε τα στη Νέρια, θα σταματήσουν και τον παραμικρό πόνο. Είναι καλύτερα, έτσι;» Καλά είναι παππού. Παίρνω το κουτί και βγαίνω από τον πύργο. Κοιτάω γύρω μου. Στρατιώτες που κρατάνε σημαίες, πολλές σημαίες και περπατάνε πάνω κάτω. Κι ένας τρελός με άσπρο πουκάμισο και δυο κόκκινες κορδέλες δεμένες στα χέρια. Εγώ κρατάω στα χέρια μου το κουτάκι με τα φάρμακα. Τα ακούω να πέφτουν πάνω στα τοιχώματα και τρέμω μη σπάσουν. Είναι για τη Νέρια. Είναι πολύ άρρωστη. Μη σκοντάψω μόνο, μη σκοντάψω. Φτάνω επιτέλους. Μένουν εικοσιτέσσερα βήματα ακόμα. Μέχρι το σπίτι μου, μέχρι τη Νέρια. Είκοσι σκαλιά. Και τέσσερα βήματα ως την εξώπορτα. Ένα, δύο, τρία, τέσσερα.

Copyright©Ιριδα Κούτσα

αρχή σελίδας

Χνούδι

Δεν μπορείς να κλωτσήσεις τους απόντες, το ζέρεις

Με πήρε ο ύπνος αγκαλιά με την κούρασή σου, αφού γύρισα όλο το σπίτι ξυπόλυτη σέρνοντας πίσω μου μια κουβέρτα. Χοροπηδούσα προσεχτικά στο σκοτάδι. Αν σκοντάψω πάνω σου θα μοιάζεις με ανατιναγμένο μπαλκόνι. Μονόπλευρες στοργές και πολύπλευρα ψεύδη. Φιγούρες όλοι σε τούρτα, προσπαθούμε να ισορροπήσουμε στην ίδια φέτα καθώς το μαχαίρι των καλεσμένων πέφτει, λίγο πριν φαγωθούμε.

Ένα ξεχασμένο πουκάμισο βρήκα στον ύπνο μου. Δεν το φορούσε κανένας. Κάνω πως είναι δικό σου. Τέτοια φοράς όταν πεθαίνεις χίλιους θανάτους να φτάσεις στ'απόγευμα. Κοίτα μια νύχτα που κάνει έξω του είπα και άρχισα να φτιάχνω αντιπλημμυρικά φράγματα στην κόχη του πρώτου κουμπιού του να στα χαρίσω να αντέχεις . I'm afraid i wasn't able to deliver your message.This is a permanent error. I've given up. Sorry it didn't work out, τσίριξε μια υπόγεια οπτική ίνα.

Να γιατί καταχωνιάζω ονόματα κάτω από την γλώσσα κι εκείνα γίνονται αίμα κι αναστεναγμοί που μετά φτύνω σε αγνώστους. Τους γνωρίζω στις τελευταίες βάρδιες των λεωφορείων την ώρα που κοιμάμαι και μου χαϊδεύουν στα κρυφά τα μαλλιά. Απλώς πονάω σα να μου λένε και ταΐζω με τα σώψυχά μου τις γάτες. Η χυδαία τελειότητά των δίπλα μου, σπάει κλειδώσεις . Καπνός

τυλιγμένος, δυνατός, placebos. Εξακριβώσεις στοιχείων - τι θες να ξέρεις για μένα;- συζητήσεις, συναλλαγές. Εκείνη την λύπη σου την χρεώθηκα. Σχεδόν με έπνιξε. Να προσέχεις έβηξα μόνο. Ήθελα να μπορέσω να βήξω μια έγχρωμη συλλαβή.

Η ζωή είναι φοβιστική. Κάποια στιγμή θα την περπατήσουμε από εκεί που την αφήσαμε. "Quiero escapar de aquí," είπα στο κενό σπίτι. Οι πλαισιωμένες οικογενειακές φωτογραφίες χαμογέλασαν περιπαικτικά, και δεν έπρεπε απολύτως πουθενά να πάω. Μισοσκαμμένα ορυχεία εντός. Μετά τις δώδεκα βγάζω ιεροτελεστικά τα ρούχα μου και με ανταλλάσσω. Εσύ γυρίζεις σπίτι σου, φιλάς τους οικείους, καρφώνεις τα μαχαίρια της κουζίνας στον όμορφο οισοφάγο σου και όσιες φωνές δολοφονείς. Ο θεός σου λίγο πιο πέρα γελάει και δεν υπάρχει ούτε ένας πεινασμένος λύκος εκεί κοντά να του δαγκώσει το λαιμό να πάψει. Μετά χαμογελάς πληρώνοντας ακριβά απ' την δική σου τσέπη. Και δεν είναι αυτό που οι άλλοι λένε χαμόγελο, μια χαρακιά στις πέτρινες στιγμές της μέρας σου είναι. Ξέρεις πόσες ώρες, πόση ζωή θέλει να χαράξει αυτή τη γαμημένη πέτρα η ψυχή; Ξέρεις.

Όταν σε σκέφτομαι έχω έντονους πόνους στο υπογάστριο. Άδολους, μα με δόλο μετά, φονεύω πορτοκάλια και τα χώνω στο στομάχι μου. Ασχημονώ και εκπίπτω αλλά κυρίως είμαι ανεπίδεκτη μαθήσεως αναφορικά με αυτό το "αντέχειν". Γιατί και την πτώση μου χειροκροτώ και την έκπτωσή μου ενίοτε. Ύστερα οι μέρες απ' την νύχτα κλέβουν φως και επιταχύνουν στις κατηφόρες της γειτονιάς. Η αδιαφορία παίρνει τα μιλούμενα και τα καταβροχθίζει για πρωινό το ξημέρωμα, μετά από μεγάλα μεθύσια. Στο πίσω μέρος του μαγαζιού οι απόντες πλένουν ποτήρια και μουρμουρίζουν ασυναρτησίες. Μόλις τους πω σας χρειάζομαι τους χάνω. Δεν το ξεστομίζω ούτε μισή φορά, μα αυτή η μουγγαμάρα μου τσακίζει τα δόντια και ψευδίζω.

Θα κατέβεις; Θα κατέβεις να με δεις; Πάρε το πρώτο υποβρύχιο που θα περάσει και έλα. Αυτός ο θόρυβος κρατάει μέρες, μα βρήκα ποια είναι η πιο βουβή λέξη του κόσμου. Κλείδα. Λίγο πιο κάτω από τον λαιμό. Εκεί που λουφάζουν οι λησμονιές όταν ξεχνιούνται, αλλά μην αγγίζεις εκεί. Μην τολμήσεις να αγγίζεις εκεί. Εκεί φοβάμαι. Εκεί, θα κολλήσω το ραδιενεργό που εκπέμπεις, γι' αυτό.

Copyright©χνούδι

[αρχή σελίδας](#)

χάρη σταθάτου: «**Βιογραφίες Αγνώστων**» κεφάλαιο 3: *Κινέζοι* (απόσπασμα από ανέκδοτο μυθιστόρημα: στο *apolitistes-techmes*, (pdf) σελίδες 25-27)

Τήν επόμενη φορά θα τήν επεδίωκα εγώ: Μού 'χε βάλει μια εργασία για τόν γόρδιο δεσμό η φαρμακομύτα αυτή στο σχολείο μας, (αυτή που βιαζότανε να γεράσει η Ζουβιέ) και για πρώτη φορά διαπίστωνα ότι η βιβλιοθήκη τού Αυδόπουλου, ήταν σε έναν τομέα φοβερά ανεπαρκής: δεν είχαμε εγκυκλοπαίδειες, ούτε μία, απολύτως καμιά. (Στο δημοτικό είχα μία εγώ παιδική, αλλά αυτός ο καιρός είχε περάσει, δεν μού έκανε τίποτα πια). Βρέθηκα σε μια κατάσταση αλλόκοτη, θα μπορούσα να τής πω Ρώτα με για τόν σταντάλ για τόν ψυμψυσέφσκυ ακόμα και για τήν δίκη τών τόνων ή για τόν ερωταπόκριτο, θ' απόφευγα βέβαια ν' αναφέρω αυτήν την παπίσσα από φόβο μην κάνουμε πάλι λάθος τόν τόνο και γίνουμε θέατρο, αλλά τί να σου πω για

τόν γόρδιο δεσμό; Ό,τι ήξερα για όλ' αυτά ήτανε από τά βιβλία ακριβώς τού σχολείου – και τίποτα ανώτερο. Ο Αυδόπουλος φαινότανε αμήχανος και συντετριμμένος (σχεδόν) (ο,τιδήποτε σχετικό με τήν βιβλιοθήκη του τόν άγγιζε απόλυτα) ανέβηκε και σε μία σκάλα να ψάξει τά ανώτερα κλιμάκια κοντά στ' απαγορευμένα τά ράφια (γέλαγα πολύ από μέσα μου όπως τόν έβλεπα εκεί πάνω από κει χαμηλά, αφενός με τήν ρόμπα του που τού σερνότανε και τίσ πολύπλοκες φούντες να στραβοπατάει και να πέφτει, και αφετέρου καθώς έκανα και τή σύγκριση από τό πώς σκαρφάλωνα εκεί πάνω χωρίς όμως σκάλα εγώ: αν μέ έβλεπε θα λιποθυμούσε – δεν υπήρχε τίποτα εκεί πάνω, τσάμπα σκαρφάλωνε.) Και όντως κατέβηκε καταπτοημένος και βαρυνασασίνοντας: Μέγας Αλέξανδρος μονολόγησε, μέγας αλέξανδρος λοιπόν δεν υπάρχει, δεν έχουμε μέγα αλέξανδρο φαίνεται, όμως νά ίσως εδώ; ίσως εδώ λοιπόν σχετικά με τό δίκαιο;... δεν κάνει αυτό;... Και μέ κοίταζε σχεδόν ντροπαλά: Αλλά όλα αυτά ήταν αρλούμπες, εγώ ήθελα για τόν γόρδιο δεσμό: Βρήκε λύση ο ίδιος: Για δεσ μήπως έχει αυτός ο Μελάρας καμιά εγκυκλοπαίδεια: Ηλίθιος είναι, πρόσθεσε σκεφτικά, αυτός πρέπει να έχει εγκυκλοπαίδειες.

Κι έτσι χτύπησα τό κουδούνι δίπλα επισήμως τή φορά αυτή πρώτη εγώ. Μού άνοιξε φυσικά η γυναίκα του: όχι ακριβώς τρομαγμένη, αλλά μάλλον φαινότανε σαν να θέλει να χτυπάει τίσ πόρτες πρώτη ή μόνη αυτή: αισθανόμουνά άσχημα και δεν ήξερα και πώς να ζητήσω κάτι για τόν γόρδιο δεσμό, ούτε τί εγκυκλοπαίδεια ακριβώς να ζητήσω, εγκυκλοπαίδεια ειδικευμένη στον μέγα αλέξανδρο; Η Κατερίνα ήρθε γρήγορα και μέ οδήγησε στο γραφείο – είχε λοιπόν κι ο Μελάρας γραφείο – αλλά ήταν γραφείο επίσημο και συγχρόνως σαν σαλόνι τακτικό, ολοκάθαρο: και με μπιμπελό στα ραφάκια: τό έπιπλο με τά ράφια ήταν ένα έπιπλο συγκεκριμένο με ράφια από αυτά που πουλάν έτοιμα να πούμε γι' αυτό τό σκοπό, και μέσα στα ράφια ήταν τά βιβλία χοντρά και δεμένα: μπορούσα να τά μετρήσω στα δάχτυλα χεριού και ποδιού – αλλά εν πάση περιπτώσει υπήρχε βιβλιοθήκη, όσο κι αν νόμιζα ότι μέ κοροϊδεύει σαν θέαμα, και τό κυριότερο, βρήκαμε τήν εγκυκλοπαίδεια που ήθελα. Υπήρξε εξαιρετικά μεγάλη προθυμία στο να μέ εξυπηρετήσουνε, αυτό πρέπει να τό ομολογήσω και να τό πω. Ακόμα και ο Μελάρας μαλάκωσε τό ύφος του όπως μάς κοίταζε θριαμβεύοντας από μακρυνά, δεν δέχτηκε να επέμβη καθόλου, τόν είδα μόνο που τριγύρισε άσκοπα για λίγο εκεί παραπέρα, καμαρωτός σα σκεπάρνι. Θέλει για τόν Μέγα Αλέξανδρο κάτι, τού εξήγησε πρώτα η γυναίκα του, κι ύστερα η Κατερίνα, η οποία και μέ πήρε στον λιλιπούτειο εκείνο και επίσημο χώρο με τά μπιμπελό: Πιθανώς σκέφτηκα να διαβάσει εδώ εκείνη για τό σχολείο της και γι' αυτό έχει γραφείο. Πήρα τόν Μεγαλέξαντρο κι έφυγα. Υποσχέθηκα ότι θα τόν επιστρέψω γρήγορα κι άθικτο. Εννοούνται όλ' αυτά, ήταν όλοι ευγενέστατοι.

Η εργασία μου ήταν η μεγαλύτερη αποτυχία που υπήρξε. Περίμενα περισσότερα στοιχεία μού είτε η φαρμακομύτα όταν τέλειωσα τήν ανάγνωση. Μού 'ρθε να τής πω Δος μου τή δικιά σου εγκυκλοπαίδεια να δω τί έχει: τί άλλο. Άρχισα να καταλαβαίνω ότι η ιστορία είναι ένα συνονθύλευμα λέξεων όπου δεν μπορείς να πεις με σιγουριά αν αυτό που μετράει περισσότερο είναι τό μήκος τους ή τό πλάτος τους: Εγώ πάντως αντέγραψα όλο τό λήμμα και ουσιαστικά καταλάβαινα ακόμα κι εγώ ότι τό κείμενο ήτανε άδειο: δεν υπάρχει τίποτα στον γόρδιο δεσμό πέρα από τό όνομα. Από κει και πέρα όλα τά υπόλοιπα δεν είναι γεγονότα ούτε ιστορίες, είναι αμπελοφιλοσοφίες διάφορες. Αλλά εγώ είχα επιφορτιστεί να γράψω για τά γεγονότα και τίσ ιστορίες τίσ περιπέτειες δηλαδή, και όχι τίσ επεκτάσεις και τίσ απόψεις διάφορων: Αλλά κι αν ακόμα επιφορτιζόμουνά να αναλύσω φιλοσοφικά τό φαινόμενο δεν θα 'λεγα και πάρα πολλά: επρόκειτο για μια κουτοπονηριά, έτσι μού φαινόταν εμένα, ένα από αυτά τά κόλπα, τά ταχυδακτυλουργικά, που από αρχαιοτάτων χρόνων κάνουν οι άντρες όταν τούς στριμώξει κανείς, ή απλώς και μόνο για να κάνουν τούς έξυπνους: επί τής ουσίας τού κόμπου, δεν υπήρξε

λύσιμο και αυτό είναι σαφές: αλλά αν υπήρξε λύσιμο τής γενικότερης δύσκολης κατάστασης στην οποία ο κύριος βρέθηκε, τότε αυτή η κατάσταση, δηλαδή τό λύσιμο αυτής τής κατάστασης, πρέπει να πω ότι (ξέρω πολύ καλά και από πρώτο χέρι θαυμάσια) ότι δεν τούς αρέσει καθόλου – εν γένει: Σηκώνεσαι και φεύγεις, τούς ξεφορτώνεσαι μια και καλή και σταματάν τά προβλήματα (αφού πάλεψαν να τά κάνουνε τέλειο κόμπο) κι όμως δεν τού αρέσει κανενός απολύτως κι ούτε κανείς σέ συγγαίρει κι ούτε σού λέει ότι είσαι ο μέγας αλέξαντρος.

copyright© haristathatou

προδημοσίευση τού μυθιστορήματος στην ιστοσελίδα της **απολίτιστες τέχνες**

www.apolitistes-technes.com

αρχή σελίδας

Στράτος Φουντούλης : από την ανέκδοτη συλλογή «φύλλα»

φύλλο 21

ένα άσπρο τόσο ορμητικό που κόβει τ' οξυγόνο· μια μεγάλη παγωμένη λίμνη και σκέψεις που καλπάζουν να προλάβουν καταιγίδες που ξετρυπώνουν μέσα από λασπερά μονοπάτια και· πριν φτάσει κανείς στο μικρό ύψωμα απ' όπου βλέπει ευέλικτες όμορφες στροφές που ανεβαίνουν εκεί στα ύψη· θα ξεπροβάλλουν τα απροσδιόριστα άσπρα που θαμπώνουν και σε βάζουν σε σοβαρές σκέψεις, αλλά πρέπει να γυρίσεις να την δεις· κοιμάται δίπλα σου ανάμεσα σε λευκά σεντόνια. ποιος, τολμά να διώξει έρωτα.

-

φύλλο 14

την ένιωθες την έμφυτη ευγενική επιφυλακτικότητα· πότιζε τα πάντα γύρω σου, μαζί με τη γραμμή που τραβήξαμε προς αλλού· τι τρελή επιλογή κι αυτή σε μια μη πρόσφορη εποχή όπου όλα κουβάλαγαν ξεχωριστές διαψεύσεις, ασυνείδητες αφορμές και εκείνο το· κέντρισμα για ζωή· που σκέψεις τότε για εκείνο το «...δέκα μονάχα στίχοι μας να μείνουνε...» του Καρυωτάκη· τίποτα· ψάχναμε τους τεράστιους σκοροφαγωμένους τόμους, ανοίγαμε τα κιτρινισμένα εντόσθιά τους και τα χέρια μας ακουμπούσαν το χάρτινο φετίχ· ένα χάδι του παρελθόντος στο μέλλον· τι γεύσεις κι αυτές με την ολέθρια ποίηση Εκείνου με την έμφυτη ευγενική επιφυλακτικότητά.

-

φύλλο 7

λιμμένος αέρας αδύναμος καυτός η γκρίζα μαυρίλα της καταιγίδας τα μαύρα απειλητικά χάσματα της γέφυρας οι καπνοί του τρένου τα καμένα φύλλα με τους ανεπαίσθητους θορύβους η μυρωδιά του φρέσκου καφέ ένα τσιγάρο σκέψεις και το γεγονός να πλησιάζει σαστισμένο όπως κι αυτός· η αναπνοή βγήκε ορεξάτη από το ρυθμό του ύπνου· ένας κάδος απορριμμάτων δίπλα στη πολύχρωμη καρέκλα επάνω της ένας πλαστικός κούκλος στραπατσαρισμένος να κάθεται· να ρεμβάζει την αρρώστια αποτυχημένων στεναγμών· ήταν πρωί γιατί οι νύχτες περνούν γρήγορα.

copyright©[Στράτος Φουντούλης](http://www.apolitistes-technes.com)

Θωμάς Γκόρπας

ΝΤΑΛΚΑΔΕΣ

Στον Ανδρέα Εμπειρικό

Η τέντα του καλοκαιρινού κινηματογράφου είναι σαν μεγάλο ατλαζωτό φουσερό κάνει ήχο όταν ανοίγει ή κλείνει. Σαν το ήχο που κάνουν τα καράβια μπαίνοντας ή βγαίνοντας απ' το λιμάνι.

Το ίδιο ήχο κάνουν και πάμπολλα ποιήματα του Εμπειρικού οι βεντάλιες κάποτε των γυναικών. Πηγαίνουμε στα δάση πηγαίνουμε στα έρημα λιμάνια πηγαίνουμε πηγαίνουμε σε καλοκάγαθα νοικοκυρεμένα μαγαζιά σε άκρα της πολέως για να κάνουμε επαφή με το μακρινό το μέλλον το μέλλον μας τα' ανώνυμα σουραύλια του παρελθόντος τα επώνυμα προσκλητήρια.

Η μισή τραγουδάει η άλλη μισή μελαγχολεί περιμένοντας ολόκληρη. Από τα παιδικά μου χρόνια στη σημερινή καρδιά μου εισελαύνουν φράχτες νυχτερινή και της μέρας χαρμόσυνα κουδουνίσματα.

Η Ποίηση είναι ένας δρόμος σπαρμένος με καρφιά είναι μια στρατιά καρφιά όπου φιλοξενούν στο ρετιρέ τους ρόδα.

Εσύ δεν είσαι καμωμένη από ρόδα δεν είσαι καρφί αλλά μια απελπισμένη άγνωστη παραλία που έχασε για πάντα κολυμβητάς και βάρκες και ψαρέματα και τα ελάχιστα εκείνα μοναδικά ζευγάρια τα τόσο ευχαριστημένα και θλιμμένα.

Όταν με κυνήγαγε η πολιτική με κυνήγαγες κ' εσύ. Τώρα που σε κυνηγάω εγώ έγινα σαν την πολιτική και ίσως πλέον αφόρητος και πλέον ανελέητος απ' αυτήν.

Σ' αγαπάω σημαίνει τρυπάω με καρφίτσα παλιά σύννεφα και πέφτει βροχή. Μαζεύω τη βροχή όπως μια κόρη μαζεύει παπαρούνες στον αγρό. Μεταξύ των σπλάχνων μου και των χειλιών μου συναντάω πάλι τη λέξη πλάγια αλλά αυτή από καιρό δεν είναι λέξη πια αλλά τα μαλλιά σου ή φωτιά συνθλιβομένη από φορμαρισμένα ερωτικά φύλλα χείλη δροσιάς.

Πλάγια διαλεγμένη από καουμπούς μια κατακίτρινη από το κακό της αγκαλιά πλάγια διαλεγμένη για το φετινό καλοκαίρι - που σε γέμισε άνθη δακρύων και πληγών κ' επικίνδυνη νοσταλγία λυσσασμένη.

Έχουμε μιαν ακρογιαλιά μα δεν έχουμε καρδιά για πέταμα έχουμε γένια μα δεν έχουμε χτένια μας τα φέρνουν άλλοι.

Σ' ορισμένες περιοχές της νύχτας μας ενοχλούσε ΙΧ φτωχοπουτάνες φυματικά μπαρ κομποί και χαμογελαστοί ρουφιάνοι.

Έρημες ομορφιές έρημες γυναίκες έρημες ιδεολογίες στον τόπο τους πια δεν φυτρώνει τίποτε και μόνο ταινίες αστυνομικές μας ξεκουράζουν.

Χρειάζονται πια έργα μνημειακά για το καλό του μέλλοντος για το κακό και για το τίποτε.

Σκοροφαγωμένες ιστορίες βγαίνουν απ' τις ντουλάπες τους και δίνουν στους σύγχρονους φουκαράδες λίγη χαρά:

Το παιδάκι μου... Οι καλοί συνάδελφοι... Ο κουμπάρος... Η κουμπάρα... Το αμάξι μου... Το διαβατήριό μου...

Τα κέρατά σας τα τράγια τα κρέατα σας το σάντουιτς σας στις 11 το πρωί το σήριάλ σας στις 11 το βράδι – τα περασμένα χρόνια τι γρήγορα που περνούν... Δε νομίζω... Δε νομίζω...

Τα' αγιόκλημα ο δυόσμος και ο βασιλικός της εποχής είναι τα σκουπίδια σας σε σακούλες νάυλον αλλά δεν τα ζωγραφίζει κανείς...

Η πολιτική είναι βρόμικη καθορίζει με αναπόληση παιδικών ιστοριών ή μελλοντικών απορρυπαντικών και μετά χέσ' την.

Η πραιτωριανοί συλλαμβάνουν για λογαριασμό κάποιου X που πρόκειται να συλληφθεί τον άλλο μήνα υποψήφιους ήρωες φαρμακωμένους φοιτητές και καμουφλαρισμένους πράκτορες. Ύστερα από λίγες μέρες οι μεν ξεχνάν τα ποιήματα και τα ούισκια της καρδιάς υποτίθεται οι Δε μένουν με ενάμισι πόδι ή τρώγονται στο σκοτάδι και οι άλλοι παρατάν τα προσχήματα.

Κάποτε τελειώνουν τα λόγια και το ξινισμένο σεξ και τα μασκοφόρα όνειρα γιατί εμφανίζονται επιτέλους οι αναμενόμενοι πιστολάδες – ούτε άργησαν ούτε μας ξέχασαν ήρθαν στην ώρα τους που αποδείχθη η ώρα μας.

Προσοχή να μη σε κάνουν γεφύρι.

Όταν χάνονται όλα τα κλειδιά ασφαλείας γεμίζουμε Ασφάλειες.

Χόρτασα λεμονιές κατσίκια τα Χριστούγεννα στα χωριά. Οι χωριάτες έχουν τηλεοράσεις μοντέλα αλλά παλιά τσαπιά. Οι παλιοί χωματένιοι δάσκαλοι χάθηκαν. Οι καινούργιοι αδυνατίζουν με τη ρόδα.

Αυτοεξόριστοι Κενυάτες υποψήφιοι Πρόεδροι Δημοκρατίας στα τζουκ μποξ της Αθήνας βάζουν «Το 13 το κελλί» του Λαύκα. Στις ταβέρνες μπεκρήδες της αναμονής οι μαϊτρ της παγκόσμιας απελπισίας κλείνουν το ξενύχτι με χαλβά του μπακάλη – με κανέλα και λεμόνι.

Αράπικο φιστίκι

Αράπικο λουλούδι

Αράπικο άλογο

Αράπικο πετρέλαιο...

(poiein.gr)

---

copyright©Logo - contents may be copied. Editor, Designer-Publisher : Visual artist [Stratos Fountoulis](#) /
copyright©Λογότυπο "Στάχτες" -τα κείμενα μπορούν να αντιγραφούν. Υπεύθυνος έκδοσης και σχεδίασης
[Στράτος Φουντούλης](#)

Εδρα Περιοδικού: **Βρυξέλλες / Brussels, Belgium**